

СЪДЪРЖАНИЕ

МОДЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ И СТРУКТУРА НА СИСТЕМИТЕ ЗА УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ	3
УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ ВЪВ ФОРМИРАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ПОЛИТИКА ...	3
УЧИЛИЩЕ БЕЗ НАСИЛИЕ	6
ДЕМОКРАТИЧНИТЕ УЧИЛИЩА	11
ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ В РАМКИТЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА	14
РАННО ОТКРИВАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ В ШВЕЙЦАРСКИТЕ УЧИЛИЩА	17
ПРОГРАМА “БИТКА НА КНИГИТЕ”	19
ДВИЖЕНИЕТО – ВАЖЕН ФАКТОР ЗА ЗДРАВЕТО НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ГЕРМАНСКИТЕ УЧИЛИЩА	20
ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРИЛОЖИМИ В ОБРАЗОВАНИЕТО	23
ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УЧИЛИЩАТА В ЕВРОПА: ТЕНДЕНЦИИ И ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ	23
ИНФОРМАЦИОННО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ “РОДИТЕЛИ – УЧИЛИЩЕ”	26
ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	30
ДИДАКТИЧЕСКИ И ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧИТЕЛИТЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ	30
ОПТИМИЗИРАНЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ДВОР В ОСНОВНИТЕ УЧИЛИЩА ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	35
РОДИТЕЛИТЕ КАТО ПАРТНЬОРИ ВЪВ ВЪЗПИТАТЕЛНИЯ И УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС – ОПИТЪТ НА ГЕРМАНИЯ И АВСТРИЯ	37

(Продължава)

(Продължение)

ЦИФРИ И ФАКТИ	40
ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УЧИЛИЩАТА	40
ПРИНОСЪТ НА Е-ОБУЧЕНИЕ ЗА ИНОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ	41
ИНТЕГРИРАНЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС	42
ПРОЕКТЪТ "eMAPPS.COM" В УЧИЛИЩАТА В ЧЕХИЯ	42
ИНОВАТИВНА ДИДАКТИКА ЧРЕЗ УЕБ БАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ	43
АСОЦИАЦИЯ НА РОДИТЕЛИТЕ В БЕРГЕН, ХОЛАНДИЯ	43
УЧЕНИЧЕСКИТЕ УНИФОРМИ	44
СТРЕСЪТ СЕ ОТРАЗЯВА НЕГАТИВНО ВЪРХУ ЗДРАВЕТО НА ГЕРМАНСКИТЕ УЧЕНИЦИ	45
БОРБА С НАДНОРМЕНОТО ТЕГЛО НА УЧЕНИЦИТЕ	45
ХРАНЕНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ	46
СЪВРЕМЕННО ОБУЧЕНИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ В ПОЛША	47
ПРОЯВИ И ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ	49

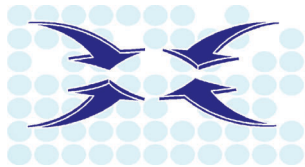
Бюлетинът INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни и български източници.

Редакционен съвет:
н. с. Ваня Грашкина, Олга Рачева,
Валя Славчева, Яна Панова,
Костагин Тонев, Милен Ангелов,
Юлия Дичева
Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 60
e-mail: requests@nacid.bg

Редактор: Яна Панова

Стилов редактор:
Нели Колева

ISSN 1312-4730

МОДЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ И СТРУКТУРА НА СИСТЕМИТЕ ЗА УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ ВЪВ ФОРМИРАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ПОЛИТИКА

В рамките на проекта „Ефективно участие на родителите в образователната политика“, група учени от Латвия изследват законодателното регулиране на правата на родителите и участието им във формиране на образователната политика в Латвия, Германия, Швеция и Франция.

Родителите са преки или косвени агресати на образователни услуги и участието им при формиране на образователната политика трябва да се регламентира законодателно.

Документите, които уреждат правата на родителите, са:

- Декларация за правата на човека (ООН)
- Международен пакт за икономически и социални права (ООН)
- Конвенция за правата на детето (ООН)
- Европейска конвенция за правата на човека (Съвета на Европа)

Много от решенията, отнасящи се до децата, се вземат от родителите. Това означава, че законодателно регламентираните права на децата се прехвърлят върху родителите като представляващи и защитаващи техните интереси.

Родителите носят отговорност за образованието на децата си, като участват при формиране на образователната политика, реализирайки това свое право.

Сътрудничеството с родителите се поставя в центъра на вниманието и в много документи на ЮНЕСКО. За реализирането му трябва да се определят законодателно механизмите на партньорство. То се свежда до три основни форми:

- изказване на мнение;
- вземане под внимание на мнението;

- вземане на решение.

Държавата, като отговорна за образованието на децата, определя политиката и поддържа функционирането на образователната система и осигурява достъпа до нея. Правото на избор на училище се извършва от родителите. На практика те избират от съществуващите образователни модели в страната и косвено са потребители на образователните услуги. Конституцията на страната им дава най-общо правата на партньори при формирането на образователната политика. Конкретното участие и формата на осъществяване трябва да се конкретизират в други закони.

Правата на човека гарантират участието на родителите при формирането на образователната политика. Държавата носи отговорност за цялата образователна система, а родителите – за образованието на своите деца. За разработването и провеждането на образователната политика отговаря държавата, а участието на родителите произтича от това, че решаването на общите задачи е невъзможно без решаването на частните.

Участие на родителите при вземане на решения

Принципът за сътрудничество и съвместната отговорност за образованието се налага като основен във взаимодействието между държавата и родителите. Правата на родителите се обособяват в две групи: право на ползване и право на участие. Към правото на ползване се отнасят достъпът до образование и контролът върху реализирането на целите и осигуряването на качеството на образованието. Правото на

участие дава възможност на родителите да влияят върху образованието.

ЛАТВИЯ

Образователната политика се формира на две нива:

- държава – изработване и приемане на образователните стандарти;
- училище – изработване на учебните програми.

Чрез участието си в училищните настоятелства родителите могат да влияят върху образователната политика на равнище училище. Моделът на формиране на учителските съвети не е определен законодателно. На основата на правилника на училището директорът определя състава на съвета, като освен него участват още учители, родители и ученици. Съветът е консултативен орган с право на инициатива.

Законът за образованието в Латвия предвижда правото на родителите да получават информация по всички въпроси, свързани с общото образование и в частност с образованието на децата им. Информираността на родителите е едно от условията за ефективно им участие при формиране на образователната политика.

Законът за образование предвижда предоставяне на необходимата информация, консултации и методическа помощ за участие на родителите. Родителите имат право да се обръщат към държавните и местните органи по образование за експертна и консултативна помощ.

ГЕРМАНИЯ

В Германия образователната система е децентрализирана и регулирането се извършва на ниво провинция. Според законодателството родителите и училищата имат еднакви задължения по отношение на образованието и възпитанието на децата. Отговорността се реализира чрез съвместна дейност, гаранция за която е взаимното доверие. Независимо от особеностите на законодателството в отделните провинции, участието на родителите се проявява на различни нива.

Изследването обхваща законодателството на провинциите Бавария и Баден-Вюр-

темберг. Законодателството в Бавария предвижда правото за участие на родителите и посочва механизмите за реализирането му.

Ниво провинция

• **Съвет на родителите.** В неговите компетенции са въпросите, свързани с преподаването и възпитанието, съставянето на учебните програми и одобряването на учебниците. Министърът на образованието на провинцията предоставя нужната на Съвета информация.

• **Училищен съвет** (Бавария). В него участват представители на родителите, учителите, учениците (по 8 души), местните органи за управление, търговската и промишлената палата, специалисти по начална педагогика и професионално образование, висшите учебни заведения, профсъюзите, дейците на изкуството и културата, журналистите, църквата. Те се избират от съответната организация. Председател на съвета е министърът на образованието. В компетенциите на съвета са основните въпроси, свързани с учебните планове и програми; промените във вътрешната организация на училищата; учредяването на представителни органи на родителите; законопроекти, отнасящи се до образованието; провеждането на педагогически експерименти и резултатите от тях. Двата органа имат право да участват при вземането на решения.

Ниво окръг

• **Общ съвет на родителите.** Съставен е от председателите и заместник-председателите на родителските съвети на училищата от окръга. Компетенциите на общия съвет са подобни с тези на родителските съвети на училищата, но той разглежда въпросите по-общо, надхвърляйки рамките на едно училище.

Ниво училище

• **Съвет на родителите.** В него освен родителите участват директорът, учители и ученици. Директорът на училището е длъжен да изслушва и обсъжда със съвета на родителите всички въпроси, отнасящи се до училището, образованието и възпитанието на учениците. Той предварително запознава

съвета с належащите за решаване въпроси и предоставя необходимата информация. В някои провинции съветът има консултативни и разпоредителни функции. Решенията се вземат от директора след съгласуване със съвета.

Ниво клас

Участието на родителите в определяне на образователната политика на това ниво е уредено със закон. На събранията на родителите се разглеждат следните въпроси:

- разписание на учебните часове, включително и факултативните;
- критерии и начини за оценяване;
- поставяне на задачите за класна и домашна работа;
- начини за преминаване в по-горен клас;
- начин на провеждане на изпитите в последния клас;
- оказване на помощ на учениците;
- обсъждане на използваните учебници.

Участието на родителите във формирането на образователната политика е свързано с вземане на решения. Законодателно са определени начинът за формиране на органите за участие и взаимодействието с други органи. Компетентността на съветите се простира върху всички въпроси, отнасящи се до образованието и възпитанието на конкретното ниво.

ФРАНЦИЯ

Системата за образование във Франция е централизирана и се регулира от закон. Родителите участват на всички нива на управление на образованието, като за целта е изградена система от съвети. Техните функции са консултативни. По всички разглеждани въпроси те имат право на мнение, което се взема предвид при приемането на решения.

Национално ниво

Висш съвет по образование - представителен орган на хора и организации, имащи отношение към проблемите на образованието. В съвета участват министърът на образованието, учители, родители, учащи се (от лицеи, студенти) и др. В страната съществуват няколко асоциации на родителите. Съветът е с консултативни функции.

Неговото мнение се има предвид при вземането на решения. Съветът дава мнение и върху задачите и функционирането на органите по образование.

Съвет по оценяване на училищното образование. Оценява учебните програми, анализира постигнатите от образователната система резултати, следи за приемствеността между училищното и висшето образование. Състои се от 35 членове и включва представители на властта и социалните партньори, представители на родителите и експерти (френски и чуждестранни).

Регионално ниво

Съвет по образованието. Състои се от 30 членове, 7 от които са представители на родителите и учащите се. Той е консултативен орган по въпросите, отнасящи се до организацията и функционирането на органите по образование в департамента.

Според закона за образованието други органи, в които участват родителите, са училищните съвети и съветите на класа. Законът посочва само общите принципи, че родителите имат право да получават информация и да участват в живота на училището. Устройството и компетенциите на съветите се определят от регионални и местни нормативни актове.

ФИНЛАНДИЯ

Законът за образованието на страната предвижда обучението на децата да се осъществява със сътрудничеството на родителите. Идеята за партньорство е един от основните принципи на финландската образователна система. Тя е децентрализирана. На национално ниво се определя обща образователна рамка, а останалите въпроси се решават на ниво самоуправление и училище.

В качеството си на социални партньори родителите участват в Националния съвет по образование и при разработването на образователни стандарти.

Задължение на училищата е да включват мненията на родителите при разработване на учебните програми.

ШВЕЦИЯ

През последните години в страната е

проведен експеримент за повишаване на ролята на родителите при формиране на образователната политика.

Национално ниво

В Швеция съществуват национални асоциации на родителите и Национална асоциация на родителите и учителите, които участват при обсъждане на проблемите на образованието с органите на изпълнителната власт.

Ниво училище

Според закона за образованието училището трябва да сътрудничи с родителите при обсъждане на проблемите на образованието и управлението на училището. Училищното ръководство трябва редовно и своевременно да информира родителите за живота в училище и персонално за всеки ученик – как се учи и развива. Директорът уведомява родителите за всяка трудност, която децата срещат в училище. Веднъж през учебния срок се провежда съвместна среща между учители, родители и ученици, на която се обсъжда как да се постигнат по-добри резултати в учебния процес и социализирането.

Родителите организират асоциации,

чрез които оказват влияние върху дейността на училището. Отговорността и функциите на органите за партньорство се различават, но обикновено имат консултативни функции.

През 2007 г. е проведен национален експеримент за прехвърляне на част от отговорностите на училищните ръководства върху самоуправлението и училищните съвети, в които преобладават родителите.

В шведския модел са залегнали механизмите за осигуряване на участието на родителите при формиране на образователната политика. Правото на участие не се възприема формално, а се осъществява на всички нива.

Анализът на законодателството на Германия, Франция, Финландия и Швеция показва, че съществуват различни механизми за участието на родителите при формиране на образователната политика на страните. Законодателно е решено участието на родителите на всички нива при вземане на решения. Регламентирана е процедурата за създаване на органите за партньорство и начините на взаимодействие с другите органи.

Източник:

Правовые принципы участия родителей в политике образования - <http://www.dialogi.lv/article.php?id=2431&t=0&rub=6>

Е. Джерманова

УЧИЛИЩЕ БЕЗ НАСИЛИЕ

През пролетта на 2006 г. по инициатива на 16 регионални ежедневника в Полша стартира програмата „Училище без насилие“. По-късно към организаторите се присъединява и фондация „Група ТП“. Целта на програмата е да се противодейства на насилието в полските училища, като се насочи вниманието на обществеността към проблема.

Програмата „Училище без насилие“ се осъществява под патронажа на президента на страната.

За нуждите на програмата Центърът за изследване на общественото мнение е

провел социологическо проучване сред ученици, учители и родители. Направен е извод, че основните проблеми на полското училище са неговата изолация от реалния живот и недостатъчната обективност при оценяването, което води до конфликти между ученици и учители и между самите ученици.

Погкрепа за училищата

В рамките на програмата е разработен кодекс, който участниците се задължават да спазват. Училищата получават материали в подкрепа на програмата като брошурата „Как да се справяме с насилието в училище“, стикери и плакати и др. През 2006-2007

г. В медиите са публикувани над 2000 материала за програмата, като повечето от тях съдържат препоръки и примери за добри практики за училище без насилие.

През настоящата учебна година (2007–2008) броят на участниците в програмата вече е 5000 (15% от всичките училища в страната).

В рамките на информационната кампания през 2007 г. е проведен конкурс за най-добри проекти за противодействие на насилието и агресията. Журито е отличило 64 проекта от постъпилите над 1000, а през 2008 г. наградените проекти са 80 от почти 1000. Проведен е и филмов конкурс „Училище без насилие“, в който училищата са участвали със 116 филма.

Награди на програмата

През 2007 г. програмата „Училище без насилие“ получава две първи награди на престижни международни конкурси: на конкурса SABRE Awards в категорията „Източна Европа“ и на конкурса IPRA Golden World в категорията „Обществена отговорност на бизнеса“.

Кампания за родителите

През 2007 г. е проведена кампания, агресирана към родителите: „Дали училището на твоето дете е училище без насилие?“. Стремешът на медиите е да накарат родителите да се интересуват повече от проблемите на училището и децата. В интернет е поместен наръчник, подготвен от педагози, психолози и социолози, за разпознаване на тревожните симптоми в поведението на децата и начини за реагиране на тях. Направен е и списък от „20 въпроса към училището“, отговорите на които показват как то се справя в кризисни моменти.

Доброволен одит на училището

През учебна 2006-2007 година в рамките на програмата е извършен одит на училищата за наличието на агресия и насилие на територията им. Целта е да се открият причините и успешно да им се противодейства. Мащабното изследване, обхванало около 200 училища, показва, че достъп до наркотици могат да имат дори децата от началните училища, където има и най-много прояви на наси-

лие. В гимназиите преобладава психическото насилие. Установено е, че колкото са по-лоши отношенията в семейството, толкова по-често децата са жертва или извършители на насилие. Училището много точно отразява състоянието на обществото.

През учебна 2007-2008 година броят на изследваните училища е 300. Благодарение на това, че едни и същи училища са изяви-ли желание повторно да бъдат проверени, може да се проследи до каква степен програмата помага за преодоляване на насилието и агресията. Анкетите са допълнени с нови въпроси като например „Какви действия са предприети след предишния одит?“. Събраните данни ще бъдат обобщени в доклад.

Партньор на програмата е Дружеството за училищна психопрофилактика „Погледни различно“ в гр. Страховице. То работи съвместно с учители, възпитатели, педагози, психолози в областта на профилактика на зависимостите, на агресията и насилието в училището и семейството; създаване на психологически умения за личностно развитие и подобряване на обществените контакти. Важна област в дейността му е обучението на учителите за провеждане на занимания по програмите: „Погледни различно“ и „Погледни различно на агресията“. Интернет страница на дружеството е www.spojrz-inaczej.com.

В два окръга са открити телефони на доверието за свидетели и жертви на насилие в училище.

Какво трябва да знаят учениците?

Във всяко училище има случаи на насилие, но не всички знаят кое поведение се счита за насилие. Насилие е не само удряне, щипане, гърпане, блъскане.

Детето е жертва на насилие, когато: някой го нарича с обидни думи и прякори, разпространява неверни твърдения за него; съучениците му го осмиват и коментират неговия външен вид – тегло, цвят на косата, начин на обличане; някой поврежда или отнема вещите му, краде парите му; в интернет се публикува обидна информация за него; получава обидни телефонни обаждания.

Какво може да се направи? Ако дете-

то е преследвано, то непременно трябва да каже на някого – на приятел, учител или на родителите си. Преследването няма да спре от само себе си. Възможно е детето да се срамува или да се опасява, че ще разтревожи родителите си и ще им създаде грижи. Ако не иска само да разкаже за проблема, трябва да помоли някого – брат или сестра, съученик, баба или дядо, да му помогне да разкаже всичко на родителите си. Ако вместо да говори, предпочита да напише за проблема, то да им напише писмо и да опише как се чувства. В училището също може да получи подкрепа от учител или възпитател. Ако има по-голямо доверие към друг служител (педагог, училищен психолог, училищна сестра), да поговори с него. Детето трябва да се чувства в безопасност.

Как детето може да се справи с преследването?

Тези, които вършат насилие, най-често действат без свидетели и затова успяват дълго време да избегнат последствията. През междучасията преследването дете трябва да избира безопасни места в училището, където има много хора. Извършителите не обичат свидетели.

Ако го набият в училище, веднага да каже за това на учител, а също и на родителите си. Да не се стреми да отговори по същия начин, „да си върне“, защото може да си създаде неприятности. Побоят не е решение на проблема. В трудно положение винаги да моли за помощ и подкрепа, да не се притеснява да каже на непознати: „Тези ме заплашват“.

Ако детето почувства, че го преследват, да се постарее да напусне мястото, колкото се може по-бързо. При контакт с насилниците да се стреми да се гържи сигурно и спокойно; да ги гледа в очите; да избягва жестове или физиономии, които могат да ги предизвикат. Когато с него някой се гържи така, както то не иска, да му каже ясно и категорично: „Не постъпвай така. Искам да престанеш.“

Когато го принуждават да направи нещо, което то не иска, да не се съгласява. За целта може да използва техниката на гра-

мофонната плоча и да повтаря едно и също изречение: „ Не, няма да го направя“.

Когато му досаждат или го обиждат, да покаже, че това не го засяга, както насилниците биха искали, например да каже: „Така ли?“, „Какво от това?“, „Мисли си, както искаш.“

Добри практики

В училищата, участващи в програмата, е създаден ученически съд като орган на самоуправление. Той е изграден на принципа на играта, но с елементи на отговорност.

Съдът на училището в гр. Кемблув се състои от 18 ученици, които са в ролята на съдии, съдебни заседатели и други служители. Той разглежда жалби, свързани с агресия и насилие. През учебната 2006-2007 година за четири месеца съдът е разгледал осем дела. Понякога присъдата е намаляване на поведението, но такива наказания се срещат рядко. За повреждане на седалка на автобус на извършителя е отнета училищната емблема за две седмици, като наказанието е съгласно Гимназиалния кодекс. Решенията на училищния съд имат своята тежест, тъй като по време на наказанието ученикът е изолиран от училищното общество. Сметчаващо вината обстоятелство е това, че обвиняемият сам е признал вината си.

Понякога съдът се занимава с незначителни на пръв поглед неща. Такъв случай е лошото поведение на двама ученици в съблекалнята на училището. След час по физкультура учениците намират връзките на обувките си завързани. Извършителите са искали „да си върнат“, защото предишната седмица учениците от другия клас са постъпили с тях по същия начин. Съдиите дълго са разговаряли с виновниците от двата класа и то толкова успешно, че е сключен пакт за неагресия, а наказанието е само мъмрене. Въпреки че конфликтът е смешен, извършителите споделят, че в съда са се чувствали наистина притеснени. Според председателката на съда някои се срамуват от това, което са направили, въпреки че не стоят пред истински съд.

Много е важно учениците, които подават жалби до съда, да вярват, че това е начинът за разрешаване на конфликтите, а не

сбиването или отмъщението. Те трябва да забелязват зараждащото се зло, да съумеят да му се противопоставят и да се справят без участието на възрастните.

Благодарение на прилагането на програмата в това училище учениците са станали по-активни. Създадени са радиовъзел и ученическа телевизия. Организирант се мероприятия по различни поводи, като Коледа, Св. Валентин и др. На тях всички се забавляват, като единствените пренебрегнати са тези, които съдят е отстранен от училищното общество.

Какво трябва да знаят учителите?

За решаването на проблемите на насилието и агресията в училище се изисква системен подход и сътрудничество между ученици, учители и родители. Необходими са ясни и общи принципи и правила за сътрудничество и адекватно поведение.

Рискови фактори за поява на насилие в училище

Неподходяща система от правила:

- съществува противоречие между принципи и действия;
- правилата дават предимство на използването на силата;
- авторитетни лица пренебрегват нормите.

Подценяване на агресивните прояви и липса на реакция:

- не се обръща внимание на дребни нарушения като закъснения, безпричинно отсъствие от час, граскане по стените и др.;
- учителите омаловажават агресивните прояви;
- конфликтите дълго време остават неразрешени, липсва успешно посредничество;
- много често свидетелите на агресия са пасивни.

Фактори, свързани с организацията на обучението:

- учениците скучаят;
- в училищата е шумно и пространството е ограничено;
- няма условия за отдих и почивка за учители и ученици;
- извънучебните занимания са малко.

Фактори, свързани с отношенията:

- липсва диалог между ученици, учители и родители;
- учителите са в голяма степен обезвредени.

Добри практики за извънкласна дейност

През май 2007 г. училище в Биалисток провежда кампанията „Безопасен интернет“. Главната цел на мероприятията е участниците да станат чувствителни към явленията насилие в интернет: опасни онлайн контакти, словесна агресия при общуването в интернет, порнография и расизъм.

Според организаторите играта е една от най-успешните форми на обучение. Затова за най-малките ученици се провеждат игри, в които те са в ролята на умните деца и успешно избягват опасностите, символизиращи от митично съществуване, живеещо в интернет мрежата.

По време на кампанията са прожектирани филми, организирани са конкурси и състезания, раздадени са награди. Резултатът е положителен: знанията, поднесени съобразно възрастта на децата, са достигнали до тях.

На интернет страницата на „Училище без насилие“ учителите могат да намерят материали и примери за борба с насилието и агресията в училище.

Какво трябва да знаят родителите?

Когато родителят научи, че детето му е жертва на насилие и агресия, той преживява шок и не знае как да постъпи. Трудно му е да повярва и му се струва, че той е виновен. Детето му също е в шок и се нуждае от помощ. То крие своя проблем, но това не означава, че няма доверие на родителите си. Може би не иска да ги тревожи или се срамува, че не може да се справи само. Ако родителят забележи, че детето преди да тръгне на училище, се оплаква от главоболие, от болки в корема, температура и др., той трябва да го наблюдава и да изясни дали то не е жертва на насилие. Той трябва да реагира винаги, когато детето: не иска да излиза от къщи; тръгва или се връща от училище много късно или много рано; има синини и рани; грехите му са скъсани; учебниците и училищните

му пособия са повредени; често „губи“ пари и иска пари за свои нужди; моли отново да бъдат закупени „загубени“, или откраднати предмети; не иска да носи закуска или пък взема много повече храна от обикновено; моли да бъде освободено от физкултура; кара се с приятелите си; самоизолира се и е много тихо; има агресивно поведение към семейството, например към братя и сестри; започва да получава по-ниски оценки; отсъства от някои часове; има проблеми със съня, сънува кошмари или плаче насън.

Ако родителят забележи у детето си такъв вид поведение, трябва да поговори с него и да му зададе няколко въпроса:

- какво е правило през деня в училище;
- случило ли се е нещо, което му е харесало или не му е харесало;
- има ли учебен предмет, който не обича;
- има ли в училище някой, когото не обича и защо;
- ходи ли с желание на училище.

Какво трябва и какво не трябва да прави родителят?

Най-лошото е да се реагира остро. Родителят не бива да се държи агресивно и да решава въпроса сам, като наказва извършителя. Той не трябва да обвинява училището и учителите, а да помни, че както той, така и училището не е знаело за случващото се. Може да се обърне и към училищния педагог.

Ако училището е информирало родителите за принципите на сътрудничество при такава ситуация, то трябва да се постъпва според тях. Детето не трябва да се обвинява, а да бъде насърчено да разкаже всичко. Това ще му помогне да се справи с напрежението и да се освободи от отрицателните емоции. Детето трябва да вярва, че родителят ще направи всичко, за да му помогне.

КОДЕКС НА УЧИЛИЩЕ БЕЗ НАСИЛИЕ

• Училището е общност

Училището трябва да бъде общност на учители, ученици, родители и непедagogически персонал, основаваща се на система от

ясни и прозрачни правила.

• Всички се уважаваме взаимно

Училищната общност създава климат на уважение, открит диалог, разбирателство и безопасност на учители, служители, ученици и родители.

• Заедно действаме срещу насилието

В училището действа система за противодействие на насилието, която определя нормите, действията и сътрудничеството на всички ангажирани в разрешаването на конфликтите. Принципите на системата са задължителни за всички участници в училищната общност.

• Нищо не крием

Училището извършва регулярно диагностика и оценка на проблема с насилието.

• Винаги реагираме

Училището реагира на всяка проява на насилие и агресия и осигурява дългосрочна и подходяща помощ както на жертвите, така и на извършителите на насилие.

• Учителят не е сам

Учителите се обучават да се справят с проявите на агресия и насилие и да разрешават конфликти.

• Учениците знаят как да действат

Училището редовно организира занятия на учениците за придобиване на умения за справяне с агресията и насилието.

• Родителите са на наша страна

Училището сътрудничи с родителите, включвайки ги в системата за противодействие на насилието и ги просвещава.

• Имаме съюзници

Училището сътрудничи с външни органи, когато агресията и насилието надхвърлят възможностите и компетентността му.

• Награждаваме добрия пример

Училището насърчава толерантността и зачитането на достойнството на всеки човек.

Кодексът съдържа още стандарти и насоките за действия, ограничаващи насилието и агресията в училище.

Източник:

Szkola bez przemocy –

<http://www.szkolabezprzemocy.pl/206,o-programie>

Н. Колева

ДЕМОКРАТИЧНИТЕ УЧИЛИЩА

“Кое е идеалното училище?” Отговор на този въпрос се търси в много проучвания. Отговор търсят и създателите и подкрепящите идеята за демократичните училища, които са алтернатива на кризата в образованието и чиято цел е да превърнат ученето в удоволствие.

Демократично организираното училище съществува от десетилетия и е основа на превенцията срещу насилието, срещу отклоненията в поведението и ученето и тяхното решаване. Основната идея е цялостното развитие на личността на детето и спазването на човешките права. В света съществуват повече от 100 такива училища. Голям брой от тях се намират в Америка и Израел. В Европа също има демократични училища, като най-много са в Дания. В Германия те са организирани по един от моделите за демократично училище - Sudbury school. България също участва в проект “Демократично училище” (2004- 2007). Демократизирането на училищния живот дава възможност младите хора да се подготвят и да станат активни граждани на съвременното гражданско общество.

ПРИНЦИПИ НА ДЕМОКРАТИЧНОТО УЧИЛИЩЕ

Свобода

- Училището е място за учене и живеене, където всеки ученик има възможност да учи сам и без принуда. В училището няма учебен план. Независимо от възрастта си, учениците решават сами какво, как, кога и по какъв начин да учат.

- Проектите в училището се ръководят от учениците, които се подкрепят в своята дейност от сътрудниците по учебния процес.

- Учениците не получават оценки, те сами определят успеха и напредъка си.

Отговорност

- Учениците отговарят за своето обучение и квалификация, която желаят да придобият.

- Всеки отговаря за своите действия пред училищния колектив.

Демокрация

Управлението и организацията на училищния живот е умален модел на управление на демократично общество.

- Училището се ръководи от училищно събрание, в което участват всички ученици и сътрудници при вземането на решения.

- Учениците и сътрудниците са определили правила за съвместен начин на живот.

- Комисия по разследванията, съставена от ученици и сътрудници, обсъжда нарушаването на правилата, оплакванията и конфлиktите в училището.

Партньорство

- В демократичните училища учат деца от 5- до 19-годишна възраст, като няма разделение по възраст и класове.

- Сътрудниците в учебния процес подкрепят учениците в усилията им сами да определят обучението си.

Уважение и доверие

- Най-важното е доверието към ученика, който трябва да е самостоятелен в обучението си.

- Самостоятелно избраните от всеки ученик дейности са от най-голямо значение за неговото развитие и му помагат да придобие необходимия опит и знание.

- Осъществява се устойчиво и действително полезно обучение посредством благоприятна околна среда в общество на доверие.

ОСОБЕНОСТИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Вродено любопитство

В демократичните училища се изхожда от твърдението на Аристотел, че по природа човек е любознателен. Ученето изисква такава заобикаляща среда, в която детето без страх и натиск да следва своите интереси, да трупа опит, да прави грешки и да се учи от тях.

Самообучение, отговарящо на развитието на детето

На всяка възраст детето си създава определен модел и представи за света, които го ръководят в ежедневието му. Ученето като част от този процес не трябва да след-

ва предварително загаден план. Така отпада необходимостта детето да бъде напътствано отвън, да му се предписва кога и в каква последователност да получава определена информация. Важно е то да следва своето любопитство и само да търси отговор на въпросите, които го вълнуват. По този начин в демократичните училища детето има свободата да определи кога и по какъв начин да придобие опита, който му е необходим.

Самостоятелност при обучението

Ученикът решава сам какви да бъдат учебното съдържание, целите, формите, времето и мястото на обучение. Той оценява своите постижения по избрани от него критерии и разчита на подкрепата на сътрудниците в образователния процес. Учениците следват индивидуалните си интереси по свой собствен ритъм. Това улеснява разкриването на таланта и способностите им.

Влияние на демократичните структури върху учениците:

- Придобитият опит в тази среда ги подготвя да бъдат активни граждани на демократично общество.
- Участието в училищното събрание развива във всеки ученик, независимо от възрастта му, представа и разбиране за демокрация.
- Всеки член на училищната общност има право и възможност да участва в определяне на правилата на училищната дейност.
- Учениците осъзнават, че правилата за съвместен живот не са „спуснати отгоре“, а зависят само от тях.
- Правото на глас на всеки ученик или сътрудник засилва чувството за собствена значимост и насърчава доверието и взаимното уважение.
- Формира се предприемачески дух на основата на самостоятелно създадени и реализирани проекти.
- Училищното събрание е добра възможност детето да се научи да говори пред аудитория и да придобие опит в дискутирането.
- Зачитането на индивидуалността на

всеки води до премахване на егоизма и агресивните прояви. Деца с много активно поведение се чувстват равнопоставени и лесно се вписват в заобикалящата ги среда.

- Бърза и лесна интеграция на децата, независимо от техните езикови и културни различия.

ВЪНШНА СРЕДА

Училище

Училищата разполагат с богати библиотеки, компютри и интернет връзка, стаи за почивка, игри, работилница, кухня, лаборатория, спортно оборудване и др. Какви да бъдат стаите и как да изглеждат зависи изцяло от учениците и техните интереси.

Ролята на сътрудниците

Училищната атмосфера се определя изключително от отношенията между сътрудниците и учениците. Сътрудниците в образователния процес не са учители в общоприетия смисъл. Те са винаги на разположение на децата и ги подкрепят, помагат им при намирането на информация и водят курсове за обучение по тяхно желание. На сътрудниците трябва да се гледа като на консултанти за разрешаването на различни проблеми, свързани с децата и училищния живот. Сътрудниците в демократичните училища са не само добри преподаватели и педагози, а са преди всичко хора, приели иновативната идея на обучение като свое кредо. Всяка година те се избират от самите ученици.

Съвместно обучение на деца от различни възрастови групи

Всяка възрастова група има характерни за нея интереси.

В среда, в която всеки сам определя как да прекарва време си, смесването на различни възрастови групи е от полза за всички деца. Докато по-малките наблюдават и подгражават, то по-големите им обясняват, показват и помагат. В този непринуден процес се извършва обучението и се създават и развиват редица социални компетенции като:

- помощ и взаимопомощ;
- уважение и толерантност;
- умение за работа в екип и комуникативност.

Обучение без оценки

В основата на обучението са самооценката и вътрешната мотивация като двигатели за по-нататъшното развитие на живота на всеки човек. В демократичното училище няма учебен план, поради което децата не се оценяват. Учениците сами преценяват дали са разбрали добре филма на италиански език, доколко се справят с математиката, как са усвоили граматиката и т.н. По тяхно желание могат да се извикат и външни оценители.

Извънучилищна дейност

Тя е свързана с екскурзии сред природата, посещение на културни мероприятия и фирми. В подкрепа на професионалната ориентация се сътрудничи с предприятия и фирми за провеждане на практика.

Учене

Ученето не се извършва по определен учебен план, а всеки е свободен да избира и да следва своите импулси и интереси. Използват се различни форми и методи за обучение:

- Събуждане на любознателността чрез четене на книги, списания, използване на интернет и др. Получената информация се натрупва и по-късно, свързана с друга, задълбочава познанията в дадена област.
- Упорито учене. Ученикът работи задълбочено в дадена тематичната област, предизвикала неговото любопитство. Така за кратко време той усвоява знания, необходими за придобиване на определени компетенции.
- Учене чрез развлечения. Придобиват се знания и умения чрез посещения на театри, изложби, концерти, игри, спорт и др.

Комуникации

Ученето чрез комуникация е застъпено широко в демократичното училище. В неформална среда разговорите възникват спонтанно и могат да продължат с часове. Те позволяват да се споделят и обсъдят различни гледни точки и мнения, да се получи полезна информация.

Игри, изследване и творческо моделиране

Свободната игра подтиква детето да

изследва и експериментира, да открива процесите в природата, което развива творческо и иновативно мислене. Колективната игра води до създаване и усвояване на социални компетенции.

Общи групи за обучение, проекти и учебни часове

Често общите интереси водят до обособяване на групи от деца на различна възраст. За реализирането на проекти, например изучаване на език, организиране на театрална обстановка или танцово представление, често се обособяват групи, в които децата взаимно си помагат. Ако те пожелаят, може да се организират курсове по определени предмети. Със сътрудниците по образователния процес се обсъжда какво точно и колко време да им бъде преподавано, какви да бъдат структурите на обучение и т.н.

Скука и безпомощност при преместване в демократично училище

Когато ученикът се премести от обикновено в демократично училище, той се сблъсква с най-голямото предизвикателство: да стане отговорен за своето образование. След първоначалното въодушевление от пълната свобода, следват скука, безпомощност и дезориентираност. Детето, на което са поставяни изисквания какво, как и кога да учи, сега трябва само да вземе решение за своето обучение. Това е „лечебен преход“ и той често е свързан с конфликти, страх и агресия. Сътрудниците в учебния процес умишлено не предлагат помощ през този период. Те се отзовават едва тогава, когато детето само прояви желание за преодоляване на кризата. Преходът дава възможност за критично наблюдение на външните влияния и очаквания и кара детето да се обърне навътре към себе си и да разбере своята същност и потребности.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ

Училищно събрание

В училищното събрание участват всички ученици и сътрудници. То се свиква всяка седмица и регулира дейностите в училището. Училищното събрание определя правилата за съвместен живот, изготвя проекто-

бюджета, избира сътрудниците и др. Всички правила се обсъждат и се приемат по демократичен начин.

Комисии и отговорници

Комисиите и отговорниците за определени дейности се избират от училищното събрание. Назначават се отговорници за компютърната техника, вътрешното обзавеждане на помещенията и поддържането на тяхната чистота.

Конфликти и оплаквания, свързани с нарушаването на училищните правила, се решават от специална комисия, която се състои от ученици от различни възрастови групи и един или двама сътрудници. Съставът на комисията се променя всеки месец. Комисията се ръководи от двамата председатели на училищното събрание. Ученикът, от когото има оплакване, е длъжен да се яви пред нея. При разследване на нарушения и конфликти комисията изхожда от факта, че:

- Всеки участващ в конфликта трябва да бъде изслушан;

- за конфликтите и нарушаването на правилата се крият незадоволени потребности;

- за да се реши проблемът, е необходимо разбиране и съпричастност.

Смяната на състава на комисията поставя ученика в две различни роли: на виновен и арбитър. Това развива чувството на отговорност във всяко дете.

Завършване на училище

При приключване на училищното образование, ученикът трябва да направи презентация пред училищното събрание. Абитуриентът сам пише дипломата си, като си поставя оценки по отделните предмети, които трябва да защити пред събранието.

Реализиране в живота

Редица проучвания показват, че голяма част от абитуриентите на демократичните училища продължават без проблем образованието си във висши учебни заведения, а останалите се вписват успешно в професиите си.

Източници:

Демократично училище..... -

http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/jointprojects/austria2004_demokratische_schule.pdf

Damit Schule wieder Spass macht - <http://www.sudbury-oldenburg.de/>

Summerhill und andere demokratische Schulen -

http://www.literaturatlas.de/~lg1/summerhill_und_andere_demokratische_schulen.htm

Sudbury-Schulen in Deutschland - <http://www.sudbury.de/>

Я. Панова

ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ В РАМКИТЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

В ЕС се налага тенденцията за интегриране на учениците със специални образователни потребности (СОП) в образователната система. Въз основа на тази политика страните се обособяват в три категории:

- Първата категория обхваща страни, чиято политика и практика е насочена към включването на почти всички ученици в националната образователна система (еднопистов подход). Тази политика се поддържа чрез широк спектър от обслужващи дейнос-

ти, насочени към масовите училища. Към тази категория принадлежат Испания, Гърция, Италия, Португалия, Швеция, Исландия, Норвегия и Кипър.

- Втората категория обхваща страни, които имат разнообразни методи за включване (многостов подход). Те предлагат разнообразни услуги между общата образователна система и системата на СОП. Този подход се прилага в Дания, Франция, Ирландия, Люксембург, Австрия, Финландия, Вели-

кобритания, Латвия, Лихтенщайн, Чехия, Естония, Литва, Полша, Словакия и Словения.

- Третата категория включва страни, в които има две обособени образователни системи (**гвупустов погхог**). Този подход се основава на законодателство, което определя различни норми за двете системи – на общото образование и на образованието за ученици със СОП. Учениците със СОП обикновено се приемат в специални училища или паралелки. Често голяма част от тях не се обучават по общата учебна програма. Добре развита система за образование на ученици със СОП има в Белгия. В Швейцария съществува различно законодателство за специалните училища/паралелки (вкл. за специалните услуги в рамките на масовото образование). Същевременно е изградена добра система от специални обслужващи дейности в рамките на масовите паралелки (в зависимост от кантона).

Категоризирането на страните според политиката на включване на ученици със СОП е до известна степен условно, доколкото тя се развива и претърпява промени.

Още през 80-те години някои страни дефинират своите системи за СОП в рамките на образователната система. В Швеция, Дания, Италия и Норвегия отдавна има ясна политика в тази област. Много страни следват този модел и днес. Пример за това са Германия, Финландия, Гърция, Португалия, Холандия и Чехия.

Родителският избор е решаващ за законодателните промени в Австрия, Холандия, Великобритания и Литва.

Децентрализирането на отговорностите е в основата на законодателството във Финландия (на базата на административното самоуправление), Великобритания, Холандия (на базата на училищни клъстери), Чехия и Литва.

В Холандия се осъществяват иновативни промени в областта на финансирането на образованието за деца със СОП. В Швейцария се водят политически дискусии за пълно прехвърляне на отговорностите върху кантоните. В Холандия, Австрия и Испания има добра законодателна база в тази насока.

ГЕРМАНИЯ

През последните години се развиват разнообразни форми на институционално и образователно сътрудничество между масовите и специалните училища за деца със СОП. Някои от тях са елементи на пилотни проекти, като напр. съвместни допълнителни учебни дейности и интегрирани паралелки.

Сътрудничеството между специалните и масовите училища съществува независимо от опитите за развитие на интегрирано обучение. Прехвърлянето на ученици от един тип училище в друг се решава съвместно от двете училища. Винаги е възможно учениците да се върнат обратно в масовите училища. Решение за това взема училищното ръководство, следвайки препоръките на специалното училище и на родителите.

Образованието е задължително за всички деца, включително и за тези с увреждания. Решението за прием в масово или специализирано училище се взема със съгласието на родителите.

Прилагат се **специфични мерки за подпомагане:**

- **Интегрирано обучение**

Деца и младежи със СОП могат да посещават общообразователни училища, ако е създаден подходящ интериор. Освен външните рамкови условия са необходими: специално квалифицирани учители, индивидуализирани форми на планиране, провеждане и контрол на образователния процес и утвърдена съвместна работа между учители и специалисти.

- **Кооперативни форми за подпомагане**

В повечето случаи специалните училища си сътрудничат с общообразователните. Това дава възможност за провеждане на съвместни занятия и за насърчаване на трансфера на ученици от специалните към общообразователните училища. Създаването на паралелки за деца със СОП в масовите училища е подходяща основа за коопериране.

ЧЕХИЯ

При обучението на деца със СОП се използва многопистова система (Multi-track system). Децата могат да се обучават в обик-

новени или специални паралелки в общообразователните училища или в специални училища. В случаите, когато те не са в състояние да посещават училище, регионалните власти са длъжни да осигурят подходящи форми на обучение с цел достигане на задължителното образователно ниво.

Интеграционната политика започва след 1989 г., а през 2004 г. тя става част от новия Закон за образованието.

Отговорностите за обучението на децата със СОП носят регионалните органи на Министерството на образованието.

Оценяването на потребностите на такива деца се извършва със съгласието на родителите от специализирани центрове на базата на мултидисциплинарен подход. Препоръките за оценяването се дават от класния ръководител, родителите, лекари или други лица, които са в контакт с детето. Получените резултатите показват какви са индивидуалните потребности на детето, по какъв начин да бъдат удовлетворени и се взема решение как да се организира обучението му (необходима помощ – персонална, техническа, професионална и др.). Изработеното становище става част от индивидуалния план за обучение на всяко дете.

В зависимост от степента на инвалидност и материалната база на училищата, децата могат да бъдат включени в обикновените училища по различни начини:

- в специални класове - за деца със зрителни, слухови, физически и умствени проблеми, говорни дефекти и др.;
- в специализирани класове - за деца със забавено умствено развитие;
- индивидуално обучение в общообразователните класове/училища.

вателните класове/училища.

Специалните и специализираните класове са част от системата за специално образование, а подкрепата за децата, които са на индивидуално обучение, техните родители и учители се осигурява от специални образователни центрове.

ШВЕЦИЯ

Законът за образованието осигурява равен достъп до образование за всички деца. Специално допълнение към закона урежда въпросите за учениците с увреждания. Местните власти носят оперативна и финансова отговорност в сферата на образованието.

Общините осъществяват специални програми за обучение на деца с тежки увреждания, като обучението им се провежда в специални паралелки. Съществуват и специални училища само за ученици с намален слух и с глухота.

Всички ученици, които се нуждаят от специално подпомагане, притежават план за развитие, изготвен съвместно с родителите, с участието на експерти и на самите деца, когато това е възможно. Родителите се включват в целия процес на проучване и оценяване.

Съществуват различни форми на подпомагане. В случай че потребностите на децата не могат да бъдат посрещнати от наличния педагогически персонал или в училищната среда, учител за специално преподаване може да помогне на ученика както в училище, така и извън него.

Ученици, които боледуват продължителен период, могат да се обучават в болница или вкъщи. Специални училища има само за ученици с намален слух или с глухота.

Източници:

Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2006 -

<http://www.kmk.org./dossier/sondersschulwesen.pdf>

Survey of the current situation of the vocational training of the deaf in the countries of the European Union Czech Republic - <http://www.msmt.cz/Files/HTML/SpecialNeedsEducationCzechRepublic.htm>

Assessment in Inclusive Settings - Key Issues for Policy and Practice -

<http://www.european-agency.org/site/info/publications/agency/ereports/19.html>

Е. Джерманова, Ю. Дичева

РАННО ОТКРИВАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРОТИВО-ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ В ШВЕЙЦАРСКИТЕ УЧИЛИЩА

Своевременното установяване и професионалното отношение към проявите на агресия, хулиганство, насилие, наркозависимост, психически и социални свръхнатоварвания са в основата на борбата с тях. За целта е необходимо училището, съвместно с родители и ученици, да предприеме съответните педагогически и организационни мерки.

От 1997 г. много училища в Швейцария работят по концепцията за опазване на здравето на учениците. **В Швейцария е създадена мрежа за подпомагане на здравословното развитие на учениците (SNGS)**. Тя е част от Европейската мрежа за здравеопазване в училищата (ENHPS), която е проект на Световната здравна организация и ЕС. В момента мрежата обхваща 523 училища, които са задължени да работят по някои от програмите ѝ, включващи дейности по здравеопазването на учениците, създаването на работни екипи, превенцията на насилието, организацията на свободното време, ергономичното оформяне на учебните помещения и създаването на добър училищен микроклимат. Изградена е и **мрежата “Образование и здраве в Швейцария”**, която работи в тясно сътрудничество с **SNGS**.

При учениците често се проявява особено поведение като разсеяност, немарливост, намаляване на успеха, нарушаване на учебния процес, отхвърляне на общоприети норми на поведение, лоша дисциплина, затваряне в себе си, депресия. Колкото по-рано се забележат тези отклонения, толкова по-ефективна е борбата с тях. Ранната превенция включва своевременно оказване на подходяща помощ или прилагане на подходящи мерки за ликвидиране на тези явления. Агресията при учениците, хулиганските прояви, насилието, използването на психоактивни вещества, психическото и социалното напрежение в общуването с околните са свързани от проблеми, с които училището трябва да се пребори с помощта на родителите и самите ученици. В много от случаи-

те училищата се нуждаят и от помощта на други специалисти (социални работници, училищни психолози, училищни лекари) и извънучилищни служби (детско-юношеска психиатрична помощ, консултативни органи, специализирани адвокатски кантори за работа с погресстваци, полицейски служби, организации за превенция и защита на жертвите на различни зависимости и др.). Добрата координация между тези организации засилва действието на мерките и допринася за положителните перспективи пред младите хора, както и за улесняване на училищната дейност.

През 2006 г. в 14 училища стартира **пилотен проект за опазване здравето на учениците**, който от учебната 2008-2009 г. ще се реализира в цялата федерация за период от три години. Разработени са критерии, по които да се определят специфичните проблеми и да се вземат съответните мерки за отстраняването им. Всяко училище, участващо в проекта, попълва анкетни карти, чрез които се изследват психо-социалното здраве на ученици и учители, двигателната активност, начинът на хранене, борбата с агресията, насилието и зависимостите, както и сексуалното възпитание на децата. След пилотната фаза (2006-2008 г.) е направено оценяване, на основата на което **SNGS** разработва за 12 училища нов проект **“Ранно откриване и превенция на противообществените прояви в училищата – наблюдение, действия и сътрудничество”**.

Оценяването на проекта се извършва от фирмата Interface по поръчка на Федералната служба по здравеопазване в Швейцария. То включва анализ на всички приложени мерки и дейности. Резултатите показват, че в 80% от училищата са се увеличили грижите за здравето на учениците, в 74% от тях се е подобрила сплотеността на колектива, а в 71% е установено по-добро социализиране на учениците. Междучелностните конфликти са намалели в 58% от училищата.

За реализирането на проекта **SNGS** отпуска на всяко училище по 3 хил. шв.фр.

Цели на проекта:

- придобиване на знания – запознаване на учителите с особеностите в поведението на учениците, наркотичните и психотропните вещества и привикването към тях;
- поведение в колектива – разработване на обща педагогическа стратегия за ранното разпознаване и своевременното противодействие на противообществените прояви на учениците; определяне на задачите на всеки участник (класния ръководител, педагогическия персонал, училищното ръководство);
- разработване и оптимизиране на модел за работа – запознаване на учителите със сроковете и формите за участие на училищното ръководство, родителите и външните органи; изграждане на система за подпомагане и санкциониране;
- работа с родителите и специализираните звена – информиране на родителите за действията по превенцията; запознаване на училищния персонал с външните звена, които ще участват в този процес; изграждане на мрежа за взаимодействие между участниците.

План за действие:

- провеждане на разговор между училищното ръководство и **SNGS** за уточняване на подкрепата;
- приемане на проекторешенията от екипа с мнозинство;
- администриране на проекта от училищното ръководство и създаване на работна група;
- определяне на външен консултант **от SNGS**;
- анализиране на ситуацията в училището, дефиниране целите на проекта и съставяне на план за действие;

Източници:

Frueherkennung und Fruehintervention in Schulen - Projektausschreibung – http://www.gesunde-schulen.ch/data/data_418.pdf
 Warum Frueherkennung und Fruehintervention in der Schule? – http://www.gesunde-schulen.ch/data/data_399.pdf
 Wirkungsevaluation des Schweizerischen Netzwerkesgesundheitsfoerdernder Schulen (SNGS) - http://www.gesunde-schulen.ch/data/data_322.pdf

• съвместно споразумение между **SNGS** и училищата за целите, мерките, правата и задълженията;

- одобряване на плана за действие и стартиране на проекта;
- годишна среща на участниците и обмяна на опит.

Етапи за ранно откриване и превенция на противообществените прояви в училищата:

- събиране на информация и обмяна на опит между участниците в екипа;
- изясняване на основните цели и задачите на участниците;
- разработване на обща педагогическа стратегия;
- изграждане на мрежа от участници;
- разработване на индивидуални инструменти за всяко училище;
- осигуряване на участието на всички заинтересовани;
- привличане на ученици и родители.

Училищата, които участват в проекта, са членове на **SNGS** и имат право на достъп до предлаганите от нея услуги, печатни издания, безплатно участие в съвещания и конгреси. Проектът е отворен и за всички училища, които вече са участвали по проекти на **SNGS**. Федералната служба за здравеопазване подпомага **SNGS**, която има статут на център по компетентност за образование и здравеопазване.

Училищата, участващи в проекти на **SNGS**, могат да подават документи в базата данни на мрежата и в рамките на 20 работни дни те биват уведомявани за резултата от кандидатстването. Базата данни работи онлайн и дава възможност за лесно и бързо търсене по училища, теми и проекти.

Ю. Дичева

ПРОГРАМА "БИТКА НА КНИГИТЕ"

През 1997 г. група швейцарски преподаватели се обединяват около идеята да създадат навици за четене и любов към книгата на децата от 8- до 12-годишна възраст. Така се ражда програмата „**Битка на книгите**“, която бързо се възприема от още девет франкофонски гържави. Понастоящем в нея участват повече от 20 хиляди ученици от Европа, Африка и Америка. Програмата се провежда през цялата учебна година и завършва с викторина на ежегодния Панаир на книгата в Брюксел и Салона на книгата в Женева. Нейното мото е „Четене с и за удоволствие“.

Целите на програмата са да:

- стимулира удоволствието от четенето при децата от 8- до 12-годишна възраст;
- предлага на участниците богат избор от книги на съвременни автори от Европа, Африка и Канада;
- разширява познанията за света;
- подпомага културния обмен между участниците от различните страни;
- организира посещения на местни културни забележителности;
- сближава читателите и авторите (писателски работилници, срещи и кореспонденция);
- организира празници на книгата;
- изгражда критерии за използване на интернет.

Участие в програмата

- Всеки клас трябва да има преподавател, който да е убеден в ползата от четенето и който да възпитава у учениците желание да четат. Той трябва да притежава добра компютърна грамотност.
- Училището трябва да има възможност да организира на своя територия или другаде с различни партньори (местната библиотека, културен център и др.) три или четири пъти годишно, чрез интернет, участие в национални и международни конкурси. Тези конкурси, както и други дейности, позволяват на участващите класове да спечелят квалификационни точки за Панаира на книгата

та в Брюксел и за Салона на книгата в Женева.

- Класовете от Белгия посещават през февруари Панаира на книгата в Брюксел и участват на полуфинал, където присъстват и медиите. За преподавателите и класовете входът е безплатен.

- Програмата предлага различни дейности и преподавателите избират в коя да участват: писателска работилница, срещи с автори, кореспонденция между училищата, обсъждане на книги, дискуссионен форум, „пътуваща книга“ и др.

- Пряката връзка чрез интернет мрежата с класове от Африка и Америка entusiasмира учениците.

Какви книги се избират за четене?

Изборът на книгите се прави от преподавателите, основатели на програмата, на базата на няколко критерия:

- разбираемост на текста за децата от 8- до 12-годишна възраст, разпределени в 4 възрастови групи (8/9, 9/10, 10/11 и 11/12 години);
- културно разнообразие;
- възможност да се контактува със съвременни автори;
- качество на текста (Всяка година учениците правят предложение за предпочитани книги. Организационните комитети на всяка страна изготвят списъци от около 30 книги според възрастовата група и ги изпращат на участващите класове.)

Защо се избират 30 книги за всяка възрастова група?

- Разпределянето в класа на около 30 различни книги за четене е с цел учениците да отговорят на въпросите от викторината. В класовете се работи по групи, като се включват деца с различни възможности. Това стимулира по-слабите ученици да полагат повече усилия, тъй като успехът на класа зависи от всеки.

- Книгите отразяват различни социални реалности според националната принадлежност на авторите. Така учениците могат да сравняват книгите и да опознават

различните култури.

- На викторината, организирана на Панаира на книгата в Брюксел, участват много белгийски и чужди автори. По този начин четенето не остава абстрактна дейност, а начин за общуване.

Всеки участващ клас получава на края на октомври списък с избраните книги, според възрастовата група на читателите, като се дават шест месеца за четене.

По време на програмата се провеждат различни дейности с участието на много автори – писателски работилници, тематични дни и др.

Добри практики

Добра практика е създаването на писателски работилници. Авторите на книгите участват в турнета, като търсят интересни начини за представяне на произведе-

нията си. Кристиан Хайнрих е илюстратор на детски книжки и в края на януари 2008 г. гостува на четири класа от швейцарско училище. Когато се подготвя за срещата, той предлага децата сами да измислят продължение на една от книгите. Учениците си представят приключенията на героя и всеки съчинява по един епизод от тази история, а художникът рисува. Той приема да илюстрира корицата на това измислено от децата приключение.

Ален Бержерон е канадски писател, автор на 70 книги за деца, но една от тях, „Дървото на радостта“, привлича вниманието на швейцарска учителка. Тя решава заедно с децата да направят „на живо“ такава дърво на радостта. С помощта на местните власти идеята е осъществена през декември 2007 г.

Източник:

La bataille des livres - <http://bdl.unige.ch/portail/>

Н. Колева, С. Близнава

ДВИЖЕНИЕТО – ВАЖЕН ФАКТОР ЗА ЗДРАВЕТО НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ГЕРМАНСКИТЕ УЧИЛИЩА

Физическата активност, наред с балансираното хранене и борбата срещу стреса, е един от най-важните фактори за опазване здравето на децата. Движението намалява риска от болестите на цивилизацията – затлъстяване, диабет, хипертония, болки в гърба, психически заболявания. Децата имат естествен стремеж към движение и още в ранна възраст трябва да бъдат стимулирани да си създадат навици за физическа активност и да ги запазят през целия си живот.

В училището го голяма степен се ограничава движението на децата, тъй като през по-голяма част от времето те са седнали. Часовете по физическо възпитание не са достатъчни да покрият нуждите от движение, а много често не се провеждат. Според статистиката учениците от голните класове в Германия прекарват дневно средно по 2,3 часа пред телевизора и 1,1 часа пред компютъра. Повечето ученици са физически актив-

ни само два дни в седмицата. С израстването на децата удоволствието от движението значително намалява. Това е особено характерно за момичетата, които през пубертета развиват други интереси и загубват влечение към движението и спорта. Само 21% от децата на възраст от 6 до 10 години не обичат движението. Този дял нараства до 53% при 16-18-годишните. Между 10% и 20% от учениците в Германия са със свръхтегло. Специалистите не са единодушни колко движение е необходимо за здравословното развитие на децата. Загрижеността им е породена от факта, че децата стоят все по-дълго пред компютъра, телевизора, електронните игри и се движат все по-малко. Това, в съчетание с нерационално хранене, води до наднормено тегло. Днес децата тежат средно с 1,5 кг повече, отколкото техните връстници преди 25 години. Делът на момичетата с наднормено тегло във всички възрасти е значително по-висок от този на момичета-

та. При 13-15-годишните всяко десето момче е със свръхтегло.

Редовното движение предпазва не само от затлъстяване, а и от много други заболявания. Около 18% от учениците имат психически оплаквания и отклонения. Физическата активност укрепва психиката, предпазва от стрес и повишава самочувствието. Социалната толерантност и комуникативност на децата се засилват, когато те спортуват групово.

45% от германските ученици споделят, че искат да спортуват повече, но не винаги имат възможност. Задачата на родители и педагози е да създадат условия за реализиране на тези желания, като осигурят необходимото място и време. Няма значение дали това е плуване, футбол, туризъм, катерене, гимнастика или лека атлетика, при всички видове спорт учениците развиват спортно-технически умения и увереност в собствените сили. Те трябва да имат възможност сами да избират вида физическа дейност, която да извършват и която да им доставя удоволствие. Съществуват достатъчно възможности за движение, дори ходенето пеш е от съществено значение за човешкото здраве. В наши дни на мода излизат спортове като джогинг, уокинг, нордик уокинг и др., които са здравословни и лесни за практикуване.

Инициативата "Движение и здраве" на Федералното министерство на здравето има за цел да мотивира децата да се движат по-активно. Главен инструмент в помощ на тази инициатива е крачкомерът, който се осигурява безплатно. Децата и учениците го използват с удоволствие и той ги стимулира да се движат повече.

Добри практики

Усилията на родители, учители и лекари са насочени към опазване на физическото и психическото здраве на децата и учениците като гаранция, че те ще могат по-лесно да посрещат и преодоляват предизвикателствата на живота. В три училища това е организирано по следния начин:

- Основно училище "Линденцрасе" в Остерхолц-Шармбек

Всяка година през есента учениците от училището тренират за издръжливост. В определен ден се провежда спортен маратон, в който участват родители, учители и ученици. Много от децата показват добра издръжливост и могат да пробягат разстоянието, без да се преуморяят. Маратонът е част от проекта "Здрави деца – здраво училище". За доброто протичане на спортните мероприятия е изградена специална инфраструктура в училищния двор.

- Училище "Фритьоф Хансен" в Хановер

Учителите в това училище се стремят да организират ежедневието така, че да се редува физическото натоварване и почивката. Часът по физическо възпитание носи удоволствие на учениците – дворът е оборудван с катерушки и уреди за пазене на равновесие, решени в модерен дизайн и приятни цветове.

- Основно училище в селището Ботвар, гр. Щайнхайм на Мур (провинция Баден-Вюртемберг)

В училището учениците седят на столове без облегалки, височината на масите се регулира, в коридорите има специални места за игра и съоръжения за скокове. Училището участва в проекта "200 минути физическо възпитание" и предлага засилено спортно обучение и двигателни упражнения. В резултат на това учениците са по-концентрирани и по-лесно усвояват учебния материал. За съвместни дейности с местните спортни съюзи и детски градини са отделени 20 дни в годината. През 2004 г. училището е наградено с приза на Германската организация за превенция.

Проект "Училището ни прави по-здраве"

Проектът е част от програмата "Подпомагане на здравословното развитие и възпитание на учениците в основните училища". В него участват 235 училища и 168 училищни лекари. Той стартира през 2002 г. с помощта на Германския спортен съюз, Здравноосигурителната каса Allgemeine Ortskrankenkasse (АОК) и Научния институт на лекарите в Германия. Извършват се ежегодни изследвания на физическото състоя-

ние на учениците.

Цели на проекта:

- Училището да стане място, където децата от най-ранна възраст да придобият здравословни навици и те да се превърнат в поведение за цял живот.

- В проекта да се включат родителите, учителите и училищният персонал.

Трайни навици за здравословен начин на живот не биха могли да се създадат без помощта на родителите. Практиката показва, че голяма част от родителите не са достатъчно добре информирани за необходимостта от двигателна активност и режим на хранене, от които се нуждаят децата им. За целта се провеждат семинари за обучение с участието на училищни лекари, диетолози, спортни специалисти и педагози. Работи се съвместно със здравни служби, консултативни центрове, лечебни заведения. Учителите са посредници между родителите и тези институции. В основата на работата по проекта стои тясното сътрудничество между лекарите и училищата. Учениците имат възможност да задават въпроси на лекарите и да се информират по интересувашите ги теми.

Подкрепа на проекта

На първо място подкрепата идва от училищните лекари. Заедно с учителите те са основният "здравен екип", в който се включват учениците, родителите и медицинските специалисти. Издават се печатни материали за работа с родителите и учениците по темите: устройство на човешкото тяло, хранене, движение, почивка, сексуално възпитание, зависимости, вредни навици. Тези материали съдържат основни знания по темата и практически указания, изготвят се по проекти на училищните лекари и се издават

с помощта на организации спонсори под формата на листовки. Организирант се специални курсове, в които училищните лекари обучават учителите как да контактуват с родителите. Най-активна е работата на регионалните звена на най-голямата здравноосигурителна каса в Германия АОК. Те финансират ежегодните срещи между училищата, училищните лекари и ръководителите на отделни проекти, на които се обсъждат проблемите и се набелязват мерки за действие. Изградена е много добра структура за координация, информация и обмяна на опит. Проектът се подпомага активно и от различни медии. През учебната година се издават четири информационни бюлетина, като всеки брой е на определена тема. В тях са представени различни примери от практиката на училищата, мнения на експерти и родители. Към всеки брой се прилага "писмо до родителите", което е своеобразна анкетна карта и служи за обратна връзка с тях.

Документация и оценяване на проекта

За да се установят приложимостта, въздействието и резултатите от проекта, той се оценява от три различни институции. Целта е да се провери изпълнението на поставените задачи и да се оптимизират дейностите. При оценяването се прилагат следните инструменти:

- анкетиране на учениците, родителите, учителите и училищните лекари;
- провеждане на тестове за физическото състояние на учениците (бягане, пазене на равновесие, координация, гъвкавост и др.). Тези изследвания се правят в началото на първи клас, в края на втори клас и в края на четвърти клас. Сравняват се резултатите от тестовете с тези на учениците от училищата, в които проектът не се прилага.

Източници:

Bewegung – wichtig fuer die Entwicklung von Kindern und Jugendlichen -

http://www.die-praevention.de/presse/themendossier/pdf/Themendossier_Kinder_Jugendliche.pdf

Wege der nachhaltigen Erreichbarkeit von Eltern zur Praevention des Uebergewichtes bei Kindern und Jugendlichen -

http://www.ernaehrung-und-bewegung.de/site/downloads/371_176_Abschlussbericht_Elternarbeit_BER.pdf

Gesund macht Schule – ein offenes Konzept –

<http://www.gesund-macht-schule.de/konzept.asp?his=C01.001>

Ю. Дичева

ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРИЛОЖИМИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УЧИЛИЩАТА В ЕВРОПА: ТЕНДЕНЦИИ И ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ

В изследване на Европейската училищна мрежа (European Schoolnet) е направен анализ на състоянието и напредъка в използването на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и ролята им в училищното образование в Европа през 2006 - 2007 г. Представени са иновативни практики и тенденции в тази област.

Състояние и напредък в развитието на ИКТ инфраструктурата

През последното десетилетие използването на ИКТ за образование и обучение е приоритет за повечето европейски страни. По отношение на „електронната зрялост“ съществуват значителни различия както между отделните страни, така и между училищата в дадена страна. Повечето училища се намират все още в ранен етап на приложение на ИКТ. В някои страни, въвели ИКТ в учебните си програми, е малък процентът на училищата, показали висока ефективност при тяхното използване.

През учебната 2006-2007 година се наблюдава значително подобрение на трите ключови показателя, измерващи напредъка в използването на ИКТ от училищата: използване на широколенков достъп, брой компютри на 100 ученици и използване на ИКТ от учителите в обучението през последните 12 месеца.

Ролята на ИКТ в училищата

В изследването са направени 13 извода, отнасящи се до ролята на ИКТ в училищата:

- ИКТ оказват положително влияние върху образователния процес в основните училища, особено за изучаване на майчиния език.

- Има положителна връзка между продължителността на използването на ИКТ и представянето на учениците по математика.

- Училищата с по-висока степен на „електронна зрялост“ показват по-бързо подобряване на резултатите на учениците.

- Училища с добра ИКТ база постигат по-добри резултати в сравнение с училищата с по-бедно оборудване.

- Инвестициите в ИКТ оказват по-голямо влияние върху образователните стандарти там, където има добри условия за тяхното ефективно използване.

- Широколенковият достъп в класните стаи играе голяма роля за значително подобряване на представянето на 16-годишните ученици на националните изпити.

- Въвеждането на интерактивни whiteboards¹ води до по-добро представяне на учениците на националните изпити по математика, природонаучни предмети и майчин език.

- Според 86% от учителите в Европа учениците са по-мотивирани и по-внимателни, когато в учебните часове се използват компютри и интернет.

- ИКТ подпомагат както индивидуалното, така и груповото обучение.

- В Европа голям брой учители (90%) използват ИКТ за подготовка на уроците си.

- Учителите използват ИКТ в подкрепа на съществуващите педагогически подходи.

- Всеки пети учител счита, че ИКТ не са достатъчно ефективни за преподавания от тях предмет.

- Честа практика е използването на ИКТ

¹ Чувствителни на докосване whiteboards – интерактивни бели дъски, върху които потребителите могат да пишат или чертаят. Whiteboards са част от оборудването за видеоконференции и позволяват интерактивна визуална комуникация.

за административни нужди.

Загързващи фактори

В изследването се разглеждат бариерите, забавящи широкото използване на ИКТ в училищата:

- **на ниво учител**

Бариерите имат пряка връзка с количеството и качеството на програмите за подготовка на учители.

- **на ниво училище**

Съществува ограничен достъп до ИКТ (в резултат на лоша организация или недостатъчни ресурси), лошо качество и неподходящ образователен софтуер. Освен това неправилното планиране на ИКТ в училищните стратегии и ограниченият опит в проектната дейност са решаващи за степента на използването им от учителите.

- **на ниво система**

Структурите на образователните системи в някои страни затрудняват интегрирането на ИКТ в ежедневния процес на обучение.

НОРВЕГИЯ

През 2006-2007 г. Норвегия постига напредък в образователната си реформа. Главната цел на реформата е да се увеличат компетенциите по ИКТ на учениците, които са част от основните компетенции в учебната програма. Успоредно с това се предвижда повишаване на компетенциите на учители, директори и училищна администрация, както и изграждане на образователни мрежи, заложи в националната Програма за цифрова грамотност за периода 2004-2008 г. Инициативите като еНорвегия 2009 и Стратегията за развитие на компетенциите (2005-2008) подпомагат развитието на цифровата грамотност. Освен това в страната има стремеж за използване на цифровите средства за оценяване на учениците.

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Е-стратегията за образование на Великобритания предвижда използването на цифрови и интерактивни технологии. Стратегията има шест основни приоритета:

- интегрирани онлайн информационни услуги за всички граждани;
- индивидуална онлайн подкрепа за децата и обучаващите се;

- съвместен подход към реформата в обучението и преподаването;

- добра подготовка на обучаващите се;
- създаване на организационни умения в училищата за използване на ИКТ;

- подходяща цифрова инфраструктура за извършване на реформата.

Основните дейности за реализиране на е-стратегията са насочени към индивидуалното обучение. Според стратегията до 2008 г. всеки ученик в страната трябва да има „достъп до индивидуално онлайн образователно пространство с възможност да поддържа е-портфолио“, а до 2010 г. всички училища да имат интегрирано обучение и системи на управление.

Основен двигател за промените в страната са директорите. Над 10 хил. директори са завършили курсове за стратегическо ръководене на професионално ИКТ развитие.

ГЪРЦИЯ

През последните години един от основните приоритети за Гърция е повишаване на ролята на информационното общество в страната. Първата голяма национална инициатива, насочена към включване на ИКТ в ежедневната дейност на училищата, стартира през 1996 г. В последващата я оперативна програма „Информационно общество“ (2000-2006) са дефинирани приоритетите и специфичните цели и механизмите за постигането им. Програмата има за цел широкото използване на ИКТ от учениците и учителите чрез изграждане на подходяща инфраструктура и разработване на образователни материали.

НОВИТЕ СТРАНИ ЧЛЕНКИ НА ЕС

През 2006 г. в новите страни членки на ЕС се прилагат разнообразни методи за развитие на ИКТ - от координирани и централизираны действия за дългосрочни национални стратегии за ИКТ, през отделни програми, инициирани от различни министерства, до разнообразни форми на проектно сътрудничество и споразумения между различни институции. Настоящите приоритети за тези страни са: информационна грамотност, софтуер и информационни ресурси, инфраструктура.

В националните политики на много европейски страни темата за ИКТ не е във фокуса на вниманието, но тя не е престанала да бъде актуална. Като цяло ИКТ ще продължават да играят ключова роля за решаване на новите цели и предизвикателства в системите на образование.

През 2006 г. Комисията по политика и иновации публикува примери на иновативни практики във Великобритания, Холандия, Норвегия, Франция, Дания, Швеция и Каталония, които не са радикални, но могат да бъдат използвани за реформи в европейските училища.

Проектът „Уличен хлапак”² във Великобритания е световна инициатива за проучване използването на новите технологии в сферата на образованието и алтернативен начин за обучение на ученици между 11- и 14-годишна възраст. Той дава възможност на учениците да използват мобилните си телефони, за да откриват и проучват околната среда и да осъществяват интерактивна връзка с други хора – това е цифрова версия на традиционния екскурзовод.

Проектът „Емигранти на майчин език” в Норвегия улеснява процеса на изучаване на чужд език и подпомага интегрирането на децата на емигрантите. Той е насочен към едновременно овладяване на норвежки език и поддържане на майчиния език.

Проектът „Персонални компютри и системи за управление при обучението в училищата” в Дания има за цел да повиши използването на ИКТ в ежедневния процес на обучение. Проектът стартира през 2004 г. в системата на основното и прогимназиалното образование. Задачата на проекта е да се преодолее констатираното изоставане в ИКТ инфраструктурата и ИКТ ресурсите

в училищата. За целта за периода 2004-2007 г. правителството субсидира част от средствата за закупуване на персонални компютри и осигуряване на системи за управление на обучението на третокласниците. Другата част се поема от общините.

Новият „френски закон” за развитие на образованието дава насоки за интегриране на ИКТ във френските училища. Инициативата има за цел внедряването на виртуална среда за обучение в училище, обобщаване на сертификатите за учениците (B2i) и за бъдещите учители (C2i) и е предпоставка за по-глобален подход при внедряването и използването на ИКТ на национално ниво. За първи път уменията по ИКТ се превръщат в една от петте ключови компетенции, които учениците трябва да притежават в края на тяхното училищно образование.

Всички тези проекти се основават на използването на технологични разработки, които са привлекателни за учениците. Друг общ елемент на проектите е, че учениците играят активна роля, имат контрол върху процеса на обучение, както и върху собствените си резултати. Предлаганите проекти за използване на ИКТ са свързани с действителните интереси на учениците и реалния живот и са мотивиращ фактор в образованието.

Представените иновативни среди за обучение са все още изолирани примери. Тяхното внедряване и умножаване зависи в голяма степен от готовността и индивидуалността на учителите, както и от много други фактори като училищни и национални приоритети или организационни структури.

Източници:

ICT IN SCHOOLS: TRENDS, INNOVATIONS AND ISSUES IN 2006-2007 -

http://insight.eun.org/shared/data/pdf/ict_in_schools_2006-7.pdf

Mudlarking in Deptford -

http://www.futurelab.org.uk/resources/documents/project_reports/mini_reports/mudlarking_mini_report.pdf

М. Стоянова

² (Mudlarking) - с помощта на новите технологии се възпроизвежда традиционната работа на екскурзовода и се дава възможност на младежите да открият сами забележителностите, както и исторически останки в областта около притока на р. Темза, Deptford Creek, в югоизточната част на Лондон. За целта се използват мобилни технологии.

ИНФОРМАЦИОННО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ “РОДИТЕЛИ – УЧИЛИЩЕ”

Успешното решаване на въпросите, свързани с образованието и възпитанието на децата, е възможно само в условията на взаимодействие между семейството и училището. За държавите в преход, където се променя характерът на обществото, е още по-наложително да се засили това взаимодействие. Една от задачите на управление на образованието е формирането на нов тип взаимоотношения между родители и училище. Основните фактори, под въздействието на които те се създават, са:

- степен на съвпадане на целите на родители и училище;
- степен на взаимна зависимост между родители и училище;
- ниво на подготовка на родителите самостоятелно да решават проблемите на възпитанието;
- ниво на информираност на родителите по въпросите на образованието и възпитанието;
- съотношение между права и задължения на учители и родители;
- съдържание на договорните отношения между родители и училище.

Усъвършенстването на образователната система и реализирането на националните проекти в тази сфера са невъзможни без участието на родителите.

Изборът на стратегия за работа с родителите е управленска задача, която се решава предимно на ниво училище. Родителите могат да станат пълноправни партньори на училището, ако имат достатъчно информация по въпросите на образованието и живота в училището. Те трябва да са запознати с целите на реформите в образованието, правата на образователните заведения и механизмите на ресурсното им осигуряване.

Създаването на система за ефективно информиране на родителите е първостепенна задача на училището. Следващият етап в развитието на взаимоотношенията е пълноправното участие на родителите в управлението на училищата.

В Русия е проведено социологическо проучване за информационното взаимодействие между родители и училище. В анкета, проведена сред различни социални и възрастови групи, 69% отговарят, че родителите трябва да поддържат постоянен контакт с учителите, а не само по време на родителските срещи. Само 17% са на мнение, че контактът може да се ограничи с родителските срещи.

В хода на изследването се уточняват потребностите на родителите от информация за децата им: вид на информацията, честота, форма на поднасяне, какво да бъде информационното взаимодействие между училище и родители. Резултатите показват, че родителите гържат най-много да получават информация за оценките по отделните предмети, присъствието в учебните часове, живота в класа и училището – прекания със съученици и учители, поведение и прояви, карантина поради заболяване. Според анкетиранияте, родителите трябва да получават информация с различна периодичност.

- До един час съобщение за:
 - извънредна ситуация – 87,6%;
 - това, че детето си е тръгнало от училище – 43,6%;
 - това, че детето е пристигнало в училище – 37,4%;
 - присъствие/отсъствие от час – 22,5%.
- В рамките на деня за:
 - зададените домашни – 62%;
 - оценките за деня – 36,1%.
- В рамките на седмицата за:
 - оценките по отделните предмети – 57,8%;
 - новини от класа – 40,5%;
 - информация за разписанието на учебните часове – 31,1%.
- В рамките на месеца за:
 - новини от училището – олимпиади, екскурзии, решения на педагогическия и родителския съвет;
 - информация за родителските срещи

на класа.

Родителите имат предпочитания и към формата на информиране. Те желаят това да става чрез sms съобщения в рамките на един час от пристигането или напускането на училището от детето им, при неявяване, отсъствие от час или за някакво провинение. Родителите желаят да бъдат уведомявани по телефона и за предстоящи родителски срещи. Предпочитана форма за получаване на по-обемна информация е интернет като новини от класа и училището, оценки по отделните предмети, домашни задачи, разписание на учебните занятия и др.

Предпочитанията за формата на информираност зависят и от възрастта на децата. При малките ученици потребността от информация за разписанието на учебните часове и домашните задачи е по-голяма. С възрастта намалява необходимостта от тази информация и се увеличава потребността от информация за присъствията/отсъствията от учебните часове, оценките, поведението, времето, прекарано в училище в учебни и извънучебни дейности.

С увеличаване на възрастта на децата намаляват личните контакти на родителите с учителите. За 30% от анкетираните необходимостта от такъв контакт се запазва. Останалите предпочитат да получават информация чрез съвременните средства за комуникации.

Днес въпросите с подобряване на комуникативността между училище и родители в много страни се решават с помощта на съвременните технически средства. Все още компании в областта на информационните технологии работят съвместно с органите по образованието и се създават проекти в тази насока. Голямо значение за тяхното внедряване и прилагане имат изследванията за потребностите на родителите от информация и диференциране на вида, скоростта и периодичността.

Съвременните технически средства помагат много и създават допълнителни възможности за взаимодействие между родителите и училището. Чрез интернет, електронната поща, мобилните телефони и учи-

лищните информационни мрежи родителите могат да получават необходимата им информация. За родителите и учениците, които нямат компютри вкъщи, могат да се създадат информационни центрове в училищата, оборудвани с компютри.

Създаването и поддържането на информационна база данни за учениците и училището е трудоемко и немислимо без участието на родителите. За целта трябва да се привличат както отделни родители, така и родителските комитети.

Непрекъснато се увеличава броят на училищата, които имат собствени сайтове. Начинът на оформяне на сайтовете е различен и зависи от особеностите на училището, но той трябва да съдържа информация за начина на записване в училището, режима на работата му, училищния устав/правилник, учебните програми, извънкласните форми, постиженията и резултатите от учебната дейност, плана за развитие на училището, финансовите резултати. За родителите представлява интерес информацията за професионалното развитие на учителите и образователната програма.

Сайтът на училището трябва да съдържа следните рубрики:

- Събития в училището – публикува се информация за всички ученици и родители. Приятно допълнение са поздравленията за рождени дни (актуализират се ежедневно).
- Електронен дневник с оценки (вкл. и среден успех в момента) и посещаемост (средна посещаемост по отделните предмети).
- Информация за родителските срещи, темите, които ще се разглеждат, други мероприятия с родителите, мероприятия за учениците в училище и по класове.
- Електронно разписание на учебните часове, факултативните занимания, кръжоците и другите извънкласни дейности; информация за домашните задачи по отделните предмети и коментари на учителите по тях.
- Контрол върху присъствието – информация за присъствието в учебните часове, час на пристигане и напускане на училището, причини за преждевременно напускане (не

се чувства добре, отменени часове и гр.).

Примери на добри практики на сайтове на училища:

<http://kannukakool.edu.ee/rus/parents.html>

<http://www.21309s14.edusite.ru/p10aa1.html>

<http://vnukovosch.edu.dmitrov-reg.ru/p47aa1.html>

<http://www.savostino-school.znaet.ru/site.xp/049051051.html>

<http://horasksp.21411s08.edusite.ru/p4aa1.html>

http://www.veritas-m.ru/school/school_outclass/index.php

Съвременен начин за информиране на родителите за оценките на техните деца е виртуалният дневник. В много случаи той е свързан със sms и интернет. Чрез виртуалния дневник родителите могат ефективно да контролират успеха на децата си.

Такава система е въведена в много московски училища. Посредством интернет или sms родителите могат да следят текущите оценки на децата си, да проверяват за поставените домашни задачи, да се запознаят с разписанието на учебните часове, да контролират посещаемостта в училище.

Тази система е полезна както за учителите, така и за учениците. Тъй като тя следи средния текущ успех, при много ученици се наблюдава повишаване на успеха. За своевременното подаване на информацията може да се помисли и за участието на родителите.

Създаването на такава система свързва в една верига всички участници в учебния процес: училищно ръководство, учители, ученици и родители. Всеки от тях може да намери в системата интересувашата го информация. Родителите и учениците имат достъп само до личните си данни.

Родителите, които не могат да направят справка по интернет, получават съобщения по мобилния си телефон.

В Русия и Беларус използването на новите технологии прави родителите пълноценни участници в образователния процес.

В Беларус, в рамките на програмата

„Перспективно училище“, се експериментира система от програми, включващи:

- Вход на училището-пропускателен режим за ученици и учители;
- столова – безкасово заплащане от учениците посредством карти и възможност за родителите да следят за изразходваните средства;
- библиотека и гр.

Използването на съвременните технологии в системата на образованието води до повишаване на успеха на учениците и присъствието в училище. Те осигуряват по-добра комуникация между учители и родители, дава ново качество на образованието и повишава безопасността на училището.

Определянето на реалните потребности на родителите от информация позволява на високотехнологичните компании да предлагат решения, които да ги задоволяват. Своевременното информиране на родителите позволява те да реагират навреме, което се отразява положително върху образователната и възпитателната дейност. В горните класове рязко намаляват отсъствията и се повишава успехът. В началните класове се повишава безопасността на учениците.

Родителите са особено доволни от това, че съобщенията до тях не са неопределени: „днес вашето дете не беше на училище“, а се изписва името на детето, което е много важно, ако в семейството има повече от едно дете.

Системата дава възможност за прозрачност в учебния процес и упражняване на родителски контрол.

Днес съществено се променя технологията на провеждане на родителските срещи и ролята им в управлението на училищата. След като родителите предварително са информирани за оценките, отсъствията и други проблеми, отнасящи се до децата им, на родителските срещи вниманието се съсредоточава върху разискване на по-обща тема, отнасяща се до образованието и възпитанието. Когато на родителските срещи и на сайта на училището се показват фотоси и видеоматериали, в които участват тех-

ните деца, родителите го възприемат като уважение към тях от страна на училищното ръководство. Тази нагледност им дава усещането, че училището е жив организъм.

Източници:

Информационное взаимодействие учителей и родителей -

http://www.childsoc.ru/doc/info_inter.pdf

Организация системы информирования родителей как инновация в школьном управлении -

<http://www.humanities.edu.ru/db/msg/83828>

Москва: школьные дневники утекли в Сеть -

<http://www.cnews.ru/news/top/index.shtml?2007/08/01/261164>

Минские школы начинают внедрение в практику электронных дневников -

<http://gimnaziya2.my1.ru/news/2007-10-10-32>

Родители могут контролировать успеваемость детей через sms -

<http://news.ngs24.ru/news/20080124/31338/>

Решение SchoolMessenger для унифицированных коммуникаций Cisco способствует повышению успеваемости и безопасности учеников -

<http://www.rsci.ru/rt/?action=news&id=3407>

Организация системы информирования родителей как инновация в школьном управлении -

<http://www.eidos.ru/journal/2007/0301-3.htm>

Компания Insyres - <http://www.schoolexpo.ru/2008/news/exponent/12717.stm>

Е. Джерманова

ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

ДИДАКТИЧЕСКИ И ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧИТЕЛИТЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ

Университетските институти за обучение на учители във Франция подготвят учители за всички сектори на образованието (общо, професионално и специализирано). В страната има 31 института за обучение на учители, които са интегрирани към университетите и предлагат няколко типа обучение:

Базово обучение – обучение на бъдещия учител в 10 професионални компетенции:

- етичност и отговорност;
- добро владеене на френски език и добра комуникативност;
- владеене на преподаваната учебна дисциплина и висока обща култура;
- разбиране на мисията на учителя;

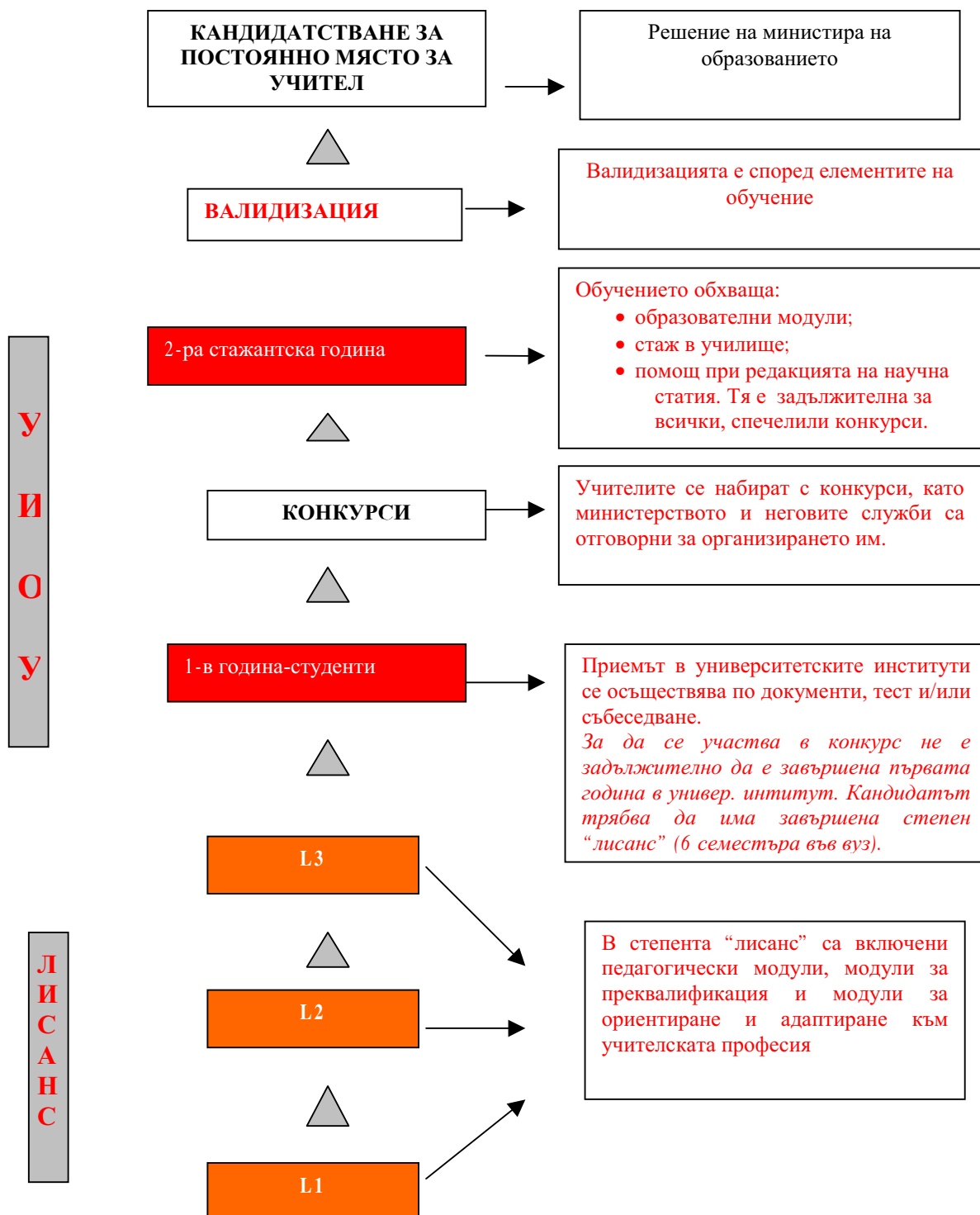
- организационни способности;
- възприемане и съобразяване с индивидуалните качества на учениците;
- правилно оценяване;
- добро познаване и боравене с информационните и комуникационните технологии;
- умение за работа в екип и сътрудничество с родителите и партньорите на училището;
- непрекъснато обучение и новаторство в работата.

Продължаващо обучение
Обучение на преподавателите във висшите училища

Мотиви за избор на учителска професия

Мотивация	% при начинаещи учители	% при учители с по-дълъг стаж
Самостоятелност при работата	5	5
Свободно време, ваканции	0	1
Сигурност на работата	3	5
Гарантирано равновесие между професионалния и личния живот	6	4
Желание да се занимават с деца	25	31
Желание да се учат	43	35
Уважение към професията	2	4
Мисията на просветител	15	8
Заплащане	0	0
Перспектива за кариера	0	1
Професия в служба на обществото	0	2
Други	1	4

Кандидатстване, прием и обучение в учителска професия във Франция

Според проучването водещите мотиви на избиращите учителската професия във Франция са желанието да се учат и да се занимават с деца.

В своята работа университетските институти за обучение на учители се ръководят от **препоръките на Висшия съвет по образование**:

Професионално обучение в учителската професия

Учителят трябва да бъде професионалист. Добрите познания по учебната дисциплина не са достатъчни да направят един учител добър преподавател. В края на своето базово обучение всеки стажант трябва да владее всички необходими компетенции. Професионалното обучение за учител включва 3 основни характеристики:

- да е конкретно и да може да се променя съгласно изискванията на времето;
- да продължава през целия живот и да включва 10-те компетенции;
- да научи учителя да оценява правилно.

Богата обща култура

Всеки преподавател трябва добре да владее френски език и да има висока обща култура. Поливалентността, характеризираща учителската професия, изисква полидисциплинарно обучение.

Обучение, отговарящо на държавните изисквания

Образованието е ангажирано с овладяването на компетенции от всички ученици в края на задължителното образование. Постигането на по-високи резултати от учениците изисква по-голяма интердисциплинарност на учителите, работа в екип, умения за оценяване и диференцирано обучение.

Насочване на обучението към нуждите на обществото

Всеки преподавател, независимо от специалността си, трябва да се чувства съпричастен към бъдещето на своите ученици и да помага за професионалната им ориентация. Ако той се е справил добре с тази задача, учениците ще се ориентират бързо в разнообразието от професии на пазара на труда.

Превръщане на продължаващото обучение в задължително

Всички учители имат нужда от продължаващо обучение. Базовото обучение, колкото и да е добро, трябва да се актуализира по време на цялата кариера. Продължаващото обучение се счита за неразделна част от учителската професия.

Всеки учител трябва да вижда своята европейска перспектива

Обучението в тези институти трябва да се вписва в европейската квалификационна рамка.

Разпространение на гудактически и педагогически практики и използване на резултатите от научните постижения

За придобиване на добри педагогически и гудактически практики, младите учители трябва да имат добри преподаватели. Разпространението на доказано работещи практики от по-опитни колеги трябва да е в основата на обучението.

Добра гудактическа практика е използването на игрите и симулациите. Играта може да бъде възпитателна за ученика до степен, до която му дава възможност да изпробва цялото разнообразие на своите способности. За да се постигне висока мотивация на учениците, е необходимо създаване на подходяща обстановка в класната стая, специални техники и комуникативни умения. Симулациите и игрите са стратегия на преподаване и учене, при която учениците активно участват във вземането на решения. Чрез тях се осъществява връзката между теория и практика. Симулациите и игрите:

- поставят ударението върху изследването и радостта на децата от участието в играта;
- позволяват вземането на решения за сложни житейски и екологични проблеми;
- дават познания, които са от значение за бъдещото развитие на детето, без да са оковани в традиционна "мъдрост";
- изграждат умения и компетенции и учат децата да обмислят последиците от своите действия;
- развиват творчеството, въображението, математическите, езиковите и социалните умения;
- съдействат приятелството да доми-

нира в отношенията между децата.

За усвояване на учителската професия учителите трябва да се научат да използват резултатите от научните постижения във всекидневната си работа. Според „Европейските принципи“ (ЕК-2005 г.), за да се „подобрят възможностите на образованието“, то трябва да се опира на изследователската дейност.

Свързване на теорията с практиката

Професионалното обучение на учителите трябва да бъде свързано както с теорията, така и с практиката. Затова учителският стаж трябва да бъде ръководен от университетски преподаватели, а практическото обучение да отговаря на реалността в училище. Обучаващите трябва да имат опит и да познават проблемите на съвременното училище. Педагогическото обучение не трябва да бъде разпределено по дисциплини, а да е по-скоро „тематична игра“ в професионални ситуации, най-често срещани от учителите като: справяне с конфликти, борба с насилието, отношения с родителите и др.

Практическото и университетското обучение във Франция се свързват с участието на стажантите в различни проекти. През втората година на обучение те задължително участват в националните проекти „Ученически парламент“ и „Отворено училище“.

Проектът „Ученически парламент“

(стартира през 1994 г.) помага на училището да поеме отговорността за образование и възпитание в универсалните човешки ценности. Той се реализира съвместно с председателя на парламента и министъра на образованието. Ученици от 3. и 4. клас са поканени да направят предложение и да участват в създаването на закон. Те могат да зададат писмено въпроси към министъра на образованието и към председателя на парламента. Всеки клас избира свой представител, който участва в тържествения вот в Пале Бурбон, на който се избират трите най-добри проекта. На 7 юни 2008 г. на церемонията във френския парламент са присъствали 577 класа и 1100 представители на децата депутати.

На ниво департамент специално жури избира трите най-добри предложения и най-добрия клас и определя въпросите, които ще бъдат зададени на министъра на образованието и председателя на парламента. Критериите за избор са: предложението за закон да е колективно, да съдържа кратко въведение и да обхваща не повече от 4 члена; да е дело на децата, да отговаря на техните разсъждения и да показва отношението им към проблемите на обществото.

Преподавателите и стажантите трябва да следят дали предложенията за закон отговарят на изискванията за закон, а не за указ или декрет. Затова е необходимо те да имат познания по устройството и управлението на държавата.

На национално ниво се избират трите най-добри предложения за закон.

Младите делегати четат своите текстове в рамките на пет минути на трибуната на парламента. Заседанието се ръководи от председателя на парламента..

До момента четири от предложенията за закон на „Ученически парламент“ са се превърнали в действащи закони:

- Закон № 96-1238 от 30.12.1996г., отнасящ се до поддържане на връзките между братята и сестрите;
- Закон № 98-381 от 14.05.1998г., позволяващ на децата сираци да участват в семейния съвет;
- Закон № 99-478 от 9.06.1999г., позволяващ на децата сами да си купуват училищни принадлежности;
- Закон № 2000-197 от 6.03.2000г., отнасящ се до засилване ролята на училището при превенция и откриване на лоши обноски към децата.

Дванадесетият парламент на децата, проведен на 11 юни 2005 г., завършва с приемане на предложение за борба със замърсяването на околната среда от пластмасови торбички и заменянето им с биоразграждащи се. Това предложение е взето предвид при изготвянето на проектозакона за ориентация на селското стопанство.

Проект „Отворено училище“ започва своята дейност през 1991 г., като отваря

колежите и гимназиите през училищните ваканции (всяка сряда, събота и неделя) за децата и младежите. Той предлага на младите хора от отдалечените селски райони училищни, културни, спортни дейности и занимания за свободното време, които се превръщат в задължителни по време на проекта. Този проект е от особено значение за децата след 11-годишна възраст (пети клас), тъй като ги улеснява при избора на колеж и адаптацията им в него.

Ролята на бъдещите и настоящи преподаватели във всички дейности е голяма. Те привличат семействата на децата и жителите от кварталите в проекта, търсят тяхното съдействие, създават партньорства между учебните заведения, установяват контакти с фондации, асоциации и частни фирми с цел допълнително финансиране, а по този начин ги приобщават към идеята.

На национално ниво проектът се управлява от Национална комисия „Отворено училище“, на местно – от директора на учебното заведение. Националната комисия определя насоките и критериите по проекта, начина на финансиране и придобиване на кредити. На национално ниво финансирането е чрез кредити до 6100 евро в зависимост от броя на децата и от образователните цели на проекта. На местно ниво финансирането е посредством дарения от фондации, асоциации и гр. Бенефициенти могат да бъдат са-

мо колежи и лицеи (гимназии).

Работата по проекта „Отворено училище“ на бъдещите и настоящите учители е доброволна и се финансират само дейностите, които те извършват.

Целите на проекта и очакванията от неговото осъществяване са:

- Да помогне на младите хора да променят представата си за училищния живот и да съдейства в борбата срещу насилието; да създаде нов образ на кварталните училища; да предложи различни спортни дейности и по-близък контакт с природата.
- Да съдейства за повишаването на успеха в училище на проблемни деца и за тяхното социално интегриране, както и адаптацията на новопостъпилите ученици.
- Да събуди интереса към ученето.
- Да гарантира равни шансове на младите хора, като предлага различни занимания през свободното време, и да съдейства за подобряване на отношенията: ученици – учители – родители.
- Да формира положително отношение на децата към околната среда (засаждане на дървета, създаване и поддържане на цветни алеи, градинки и гр.).

До края на 2006 г. в проекта участват 693 учебни заведения със 125 930 ученици, а през 2007 г. към тях се прибавят още 50 колежа и гимназии.

Източници:

Ministère de l'Éducation nationale -

<http://www.education.gouv.fr/>

Instituts Universitaire de Formation des Maotres -

<http://www.iufm.education.fr/>

Bulletin officiel -

<http://eduscol.education.fr/D0116/vobjectif.htm>

<http://eduscol.education.fr/D0116/accueil.htm>

<http://www.education.gouv.fr/bo/2007/35/MENE0701660N.htm>

Assemblée nationale -

<http://www.assemblee-nationale.fr/juniors/parlement-enfants.asp>

С. Близнева

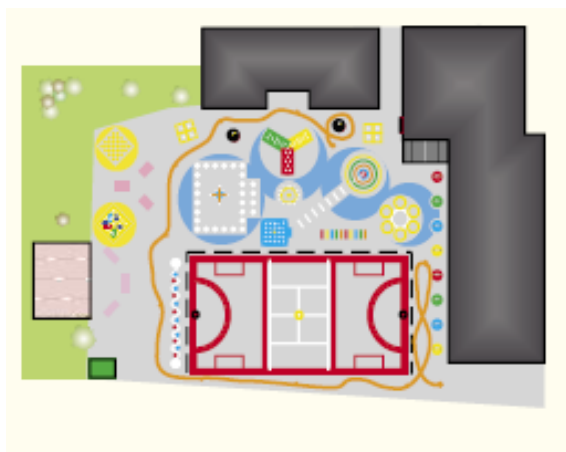
ОПТИМИЗИРАНЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ДВОР В ОСНОВНИТЕ УЧИЛИЩА ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

През 2000 г. Министерството на образованието и професионалните умения (Department for Education and Skills - **DtES**) във Великобритания финансира 13 пилотни проекта за преобразуване на скучните и трагични училищни дворове на градските основни училища във възбудящи и привлекателни пространства за игра на децата. В тези училища се използва моделът **ZONEPARC** (пространство с обособени цветни зони), разработен съвместно със Спортния младежки съюз (Youth Sport Trust) и фирмата NIKE.

Основните принципи на ZONEPARC са:

- **зониране на училищния двор;**
- **въвеждане и използване на нова спортна база;**
- **обучение на ученици и ръководители, които да организират занятията;**
- **обезпечаване на ресурси за игрите.**

**Същност на ZONEPARC
Зониране**

Дворът на училището е разделен в зависимост от игрите на три зони, оцветени с три различни цвята и съответстващи на спорта маркировки:

ЧЕРВЕНАТА ЗОНА е предназначена за по-традиционните спортове (футбол, тенис, крикет, ръग्би и нетбол).

СИНЯТА ЗОНА е пространството, в което могат да се упражняват най-различни

спортни игри, самостоятелно или групово в отбори (игри в кръг, скачане на въже, шафетни игри, танци и други).

ЖЪЛТАТА ЗОНА е място за тихи игри (дама, игри на гуми и др.).

Ивицата с форма на сърце свързва трите зони и е предназначена за гимнастика и фитнес упражнения.

Чрез зонирание на училищния двор мястото за доминиращите спортове като футбол е добре обозначено. Това позволява останалото пространство да е безопасно, да се използва за други игри и насърчава децата спокойно да участват в тях, особено тези, които се чувстват заплашени, пренебрегнати или изключени от игрите. Много от децата избират да участват в спортните игри в синята зона. Тези, които предпочитат да играят спокойно или да разговарят, имат на разположение жълтата зона, но във всеки момент могат да се присъединят към спортните игри в другите зони.

Обновяване на спортната база

Използването на нови съоръжения вдъхновява децата и развива тяхната изобретателност. Събирането и поддръждането на спортните принадлежности се извършва от ръководителите и децата лидери в играта. Това насърчава децата да поемат отговорност за разпределението на оборудването по време на заниманията. В повечето случаи спортните принадлежности се раздават срещу жетони. Осигурени са и обемни контейнери, които предлагат лесен достъп до оборудването и предпазват от повреждане или кражби.

Обучение на лидерите и ръководителите на игрите

За да се увеличи положителното влияние на физическите дейности, се създава екип от ученици и ръководители, които се обучават в новата си роля да поддържат и ръководят спортните игри. Лидери се избират сред учениците от 5. и 6. клас и носят сигнални екипи, за да се отличават от групите.

гите деца. Тяхната задача е:

- да организират заемането и връщането на спортното оборудване;
- да подкрепят и окуражават всички деца за участие в спортните игри, без значение какви са възможностите им;
- да работят съвместно с ръководителите за поддържане на интереса към спортните занимания.

Отговорностите, с които са натоварени децата, развиват у тях качествата на лидери. Често деца с по-скромни възможности могат да станат лидери в играта и да формират по-добро поведение в училище.

Ролята на ръководителите е:

- да ръководят занятията така, че в тях да бъдат включени всички деца;
- да обясняват начина на използване на спортните съоръжения;
- да поддържат и съхраняват оборудването и да осигуряват лесен достъп до него;
- да информират главните учители за успехите и да правят предложения за подобрения.

В повечето случаи активното участие на персонала в занятията и във вземането на решенията води до по-голямо удовлетворение от работата.

Рационално използване на ZONEPARC

Понастоящем повече от 330 училища във Великобритания използват концепцията **ZONEPARC** в училищните си дворове. Проведените интервюта с персонала, ръководителите и учениците показват, че:

- Значително нараства броят на децата, вземащи участие в спортните занимания в двора на училището, което води до намаляване на скуката и увеличаване на удовлетворението от тяхното училище.
- Нарастват възможностите на младите хора да повишат физическите си умения и да опитат нови игри.

- Намалява броят на инцидентите, предизвикани от лошо поведение и сбивания, които нарушават учебния процес.

- Броят на нараняванията намалява, тъй като освен футбол децата играят и други групови игри.

- Увеличават се възможностите и качеството на заниманията, достъпни за момичетата.

- Създават се умения за лидерство и гражданско поведение. С 13% е нараснал дялът на децата, които играят с по-малките.

За да се подобри използването на училищния двор, се прилагат следните практически стъпки въз основа на концепцията **ZONEPARC**:

- Проучват се предпочитанията на учениците за използването на училищния двор, прави се одит и се прилагат на практика някои от предложените идеи.

- Училищният двор се разделя на зони според различните занимания и се прави цветна маркировка на всяка зона.

- Обмислят се и се предлагат от три до пет игри за всяка зона.

- Осигурява се необходимото оборудване, както и мястото за съхранението му.

- Обучават се учители, ръководители и ученици за организиране на игрите и се назначава отговорник за цялостната дейност в училищния двор.

- Насърчават се децата да си сътрудничат, да вземат самостоятелни решения и да поемат отговорност за организирането на игрите.

- Организирането се разнообразява с игри на ротационен принцип.

- Определя се бюджет за закупуване и подмяна на оборудването.

- Търси се съвет от специалисти за материалите и маркировката за училищния двор.

Източник:

What does a Zoneparc playground look like? - <http://www.youthsporttrust.org/page/zp-map/index.html>

Я. Панова, К. Стоилова

РОДИТЕЛИТЕ КАТО ПАРТНЬОРИ ВЪВ ВЪЗПИТАТЕЛНИЯ И УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС - ОПИТЪТ НА ГЕРМАНИЯ И АВСТРИЯ

В отношенията между родители и учители винаги съществува дистанция. Общуването между тях не е свободно и е обременено от старите представи на родителите от ученическите им години. Те се страхуват от учителите и избягват срещите с тях, тъй като самите те са изпитвали това чувство към собствените си учители. Освен това се страхуват от оценката, която дават учителите за възпитанието на техните деца. Учителите също се страхуват от противопоставяне и негативна оценка на професионалните им качества от страна на родителите.

Съществуват и други причини за дистанцията между родители и учители, например разпространеното мнение, че учителите преподават, но не възпитават децата; липсата на време за посещение на родителските срещи и възприемането им като неприятно задължение и за двете страни.

Значение на семейството за постигане на успех в училище

Редица проучвания показват, че семейството играе голяма роля за успеха на детето в училище. В семейството се усвояват познания и умения, засилва се любознателността на детето, мотивацията за учене, формират се самосъзнанието и самоконтролът му.

Партньорство във възпитателния процес

Учителите наблюдават поведението на детето само в училище, а то може да е съвсем различно от поведението вкъщи. Оpozнаването на детето изисква диалог между родители и учители и предопределя партньорство във възпитанието на детето. То е свързано със съвместни действия и обща отговорност за неговото възпитание. Семейството и училището създават съюз за постигане на определени възпитателни цели.

Партньорството се реализира в динамичен процес на комуникация, взаимно доверие, уважение и откритост. Семейството и училището имат за цел доброто възпита-

ние на децата, което може да се постигне чрез взаимодействие между тях. Според проучване на PISA само около 40% от родителите в Германия се интересуват от успеха на своите деца в училище, около 41% разговарят редовно с тях и едва 16% обсъждат заедно по няколко пъти в седмицата филми, книги, телевизионни предавания.

Резултатите от проучването показват, че родителите трябва да са по-отговорни за възпитанието, образованието и личностното развитие на децата. Учителите могат да въздействат върху възпитанието на детето, като използват своите педагогически знания и опит. В разговори, тематични родителски срещи те могат да помогнат при проблемни или агресивни деца.

Партньорство в образователния процес

Родители и учители биха могли да си сътрудничат при обучението на децата. В американските училища например родителите обучават децата да работят на компютри, учат ги на чужди езици и др. Родителите могат да съдействат изключително много при реализирането на различни проекти в училище, да предоставят книги, материали, инструменти, да организират посещения на фирми, предприятия и културни мероприятия. В проектите те могат да ръководят малки групи, да задълбочават темите по проекта и дори да бъдат въввлечени в оценяването му.

Когато родителите със своите знания, умения и хобита могат да направят учебните часове по-интересни, децата печелят, тъй като освен учителите те намират и партньори за разговор, примери за подражание. Общуването с възрастните помага на децата за тяхното когнитивно и езиково развитие и за повишаване на техните социални компетенции. Чрез заемане на книги от градската библиотека, обсъждане на нови понятия, провеждане на експерименти у дома, родителите разширяват познанията на своите деца.

Учителите могат също да насърчават образователните процеси в семейството. Те могат да дават идеи на родителите как да се допълнят и задълбочат темите на проектите.

Реализиране на възпитателни и образователни партньорства

Все още е трудно да се излезе от схемата на „класическите“ отношения между родители и учители. В Германия се полагат много усилия за съвместна работа. „Диалогът като форма на партньорство между родители и учители“ е залегнал в учебния план на началните училища в Бавария. Въведен е така нареченият **картон за наблюдение** на всяко дете, като в него се разглеждат неговите силни и слаби страни и това се обсъжда с родителите му. Определят се начините за индивидуално насърчаване.

В учебните планове на прогимназиите и гимназиите в Бавария сътрудничеството между училището и родителите също е една от основните задачи на възпитателния и образователния процес. Организиран от родителите информационни вечери, мероприятия за професионално ориентиране и екскурзии, участия в училищни форуми са често срещани форми на сътрудничество.

Много училища канят родителите да участват в инициативата **„Дни на отворените врати“**, която дава възможност на родителите да добият реална представа за учебния процес.

В Тюринген партньорството между родители и училище е залегнало в основния закон на провинцията. Родителите участват в различни тематични вечери, в „Дни на отворените врати“, в редица училищни мероприятия и проекти. Извънкласната дейност като кръжоци, курсове и групи по интереси в повечето случаи се ръководи от родителите.

В Хесен също се прилагат различни форми на партньорство между училищата за деца със специални образователни потребности и техните родители. Съвместната работа с родителите обхваща индивидуални съвети, провеждане на общи тържества, изложби, разходки сред природата. Често ро-

дителите на по-големите деца обучават родителите на по-малките.

Други партньорства:

- създаване на кръжоци, водени от родителите;
- организиране на литературни вечери и художествени изложби;
- изнасяне на театрални представления и концерти под ръководството и с помощта на родителите;
- организиране на седмици на проекти, разработени и ръководени от родителите;
- участие на родителите в програми за професионално ориентиране;
- организиране на кулинарни изложби и тържества с ястия и сладкиши, приготвени от родителите;
- обособяване на стая за срещи с родителите;
- участие на родителите в комисии по проблемите на децата на класно, училищно, общинско и провинциално ниво.

Според министерствата на образованието в провинциите в основата на партньорството между родители и учители е преди всичко личният разговор, в който не трябва да се говори само за постижения на ученика в учебния процес. Детето трябва да се разглежда като „едно цяло“ със своите силни и слаби страни, интереси и хоби, поведение, проблеми и радости, враждебност или дружелюбна настройка. Разговорите с родителите могат да се проведат по телефона или в дома на ученика. Това е предвидено в учебните планове на много основни училища, училища за деца със специални образователни потребности и прогимназии.

Договори за възпитание и обучение

В Нордрейн-Вестфалия се сключват договори за обучение и възпитание между родители и учители, в които са записани съвсем ясно отговорностите на двете страни. Като трета страна в договора се включват по-големите ученици. Това не са договори в правния смисъл на думата, а по скоро споразумения, които включват ориентири, целите и правилата на един добре обмислен и съгласуван процес на възпитание и обу-

чение. Оформянето на договорите изисква гъвкавост, честност и толерантност. В отделни случаи могат да се сключат договори за поведение, които трябва да доведат до премахване на отклонения в поведението на детето. Договори за поведение и възпитание се прилагат в Бремен, Хесен, Заксен Анхалт и др.

Семинари за родители

Семинарите за родители са мярка за ускоряване на партньорствата в образователния и възпитателния процес и се провеждат от десетилетия в гимназията в Гроскротенбург. Родители, ученици от V до VIII клас и учители прекарват заедно един почивен ден. Семинарите с родителите на петокласниците се провеждат под мотото: „Свободното време“. Родителите на осموкласниците обсъждат проблемите, свързани с пубертета, преодоляването на конфликтите в семейството и класа, употребата на алкохол и дрога и др.

Партньорства във възпитателния процес в Австрия

В Австрия се отдава голямо значение на съвместната работа между родителите и училището по всички въпроси, свързани с възпитанието и обучението на детето. Учителите са задължени в рамките на „системата за ранно предизвестяване“ да търсят контакт с родителите при намаляване на общия успех или успеха по отделни предмети. Това се отнася също при отклонения в поведението на децата и при голям брой неизвинени отсъствия. В такива случаи се провеждат консултации и се набелязват мерки за

преодоляване на проблема.

Федералното министерство на образованието препоръчва контактите между учители и родители да не се ограничават само с обсъждане на успеха на ученика. Те са задължителни при всички случаи, свързани с:

- промени в семейството, развод на родителите, загуба на родител, започване на работа на майката и др.
- психически натоварвания при конфликти между братя и сестри, тежки разочарования и др.;
- проблеми в клас например с някой учител;
- трудности в поведението като непокорство, лесна гразнимост, затвореност, прояви, характерни за пубертета и др.

Всеки клас и всяко училище създават свой форум. В политехническите, професионалните и средните училища е създадена комисия, в която участват ученици и родители и се обсъждат важни въпроси, свързани с възпитателния и образователния процес, планират се училищни мероприятия, изготвят се учебни планове и се определят методите и средствата на преподаване. Към училищата могат да се създадат „работилници на бъдещето“, където да се обсъждат интересни идеи и иновации, без да има натиск отвън.

В рамките на училищното партньорство могат да се сключват споразумения за поведение с мерки за санкциониране при неспазването им. В споразуменията се определят правата и задълженията на равностойни партньори.

Източници:

Eltern und Schule als Partner -

http://www.familienhandbuch.de/cmain/f_Aktuelles/a_Schule/s_1359.html

Elternarbeit in Kindertageseinrichtungen -

http://www.familienhandbuch.de/cmain/f_Aktuelles/a_Kindertagesbetreuung/s_796.html

Я. Панова

ЦИФРИ И ФАКТИ

ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УЧИЛИЩАТА

HELIOS (Horizontal eLearning Integrated Observation System) – целта на проекта е да наблюдава състоянието на е-обучението в Европа и да предвижда неговото развитие. Очакваният резултат е преодоляване на съществуващата „разпокъсаност“ на данните за политиките, практиките, проучванията и пазара на е-обучението и удовлетворяване на потребностите от разбираема, полезна и съгласувана информация за изготвяне на образователни стратегии на национално и регионално ниво.

e3 Project (Econtexts, E-technologies, E-early learning) - целта на проекта е да се улесни използването на нови технологии за е-обучение в училищата. В рамките на проекта е направено изследване в Италия и Швеция за степента на познаване на новите комуникационни технологии от деца в предучилищно и начално образование (на възраст от 4 до 14 години).

eCIRCUS (Education through Characters with Emotional Intelligence and Role-playing Capabilities that Understand Social Interaction) – проектът има за цел разработването на методи за използване на ИКТ на основата на ролеви игри, насърчаващи общуването и подпомагащи образователния процес.

ARGONAUT - целта на проекта е разработване на средства и проучване на механизмите за разпространение на информация и получаване на обратна връзка при провеждане на електронни дискусии.

e-COMODE – проектът осигурява среда за електронно обучение и насърчава онлайн комуникацията между ученици и учители.

BAZAAR – в рамките на този проект е изграден портал, който предлага възможност на учителите да използват и обменят отворен софтуер и ресурси за електронно преподаване.

CALIBRATE - целта на проекта е съвместното използване и обмен на образователни ресурси в училищата. Общият брой на участниците е 17, от които 8 са министерства на образованието от страни членки на ЕС.

ARISE (Augmented Reality in School Environments) – проектът включва изграждането на системи за електронно училищно обучение и платформа за обучение посредством виртуална реалност.

ELEONET (Европейска мрежа за учебни предмети) – проектът има за цел изграждане на база данни, съдържаща каталог на учебното съдържание на изучаваните предмети, предлагаща неограничен достъп за учители и ученици.

ELFE (Европейски форум за електронно обучение) – има за цел да открие добри педагогически примери за прилагане на информационните и комуникационните технологии в образованието и да изготви препоръки за използването им. В проекта участват Дания, Великобритания, Латвия, Полша и Словакия.

Източници:

Project title: Horizontal eLearning Integrated Observation System -
<http://www.e-talent.eu/downloadable%20files/HELIOS%20Project.pdf>

Project title: Econtexts, E-tecnologies, E-early learning -

<http://www.e-talent.eu/downloadable%20files/E3%20Project.pdf>

Project title: Education through Characters with Emotional Intelligence and Role-playing Capabilities that Understand Social Interaction -

<http://www.e-talent.eu/downloadable%20files/eCIRCUS%20Project.pdf>

ARGONAUT - <http://www.argonaut.org/>

e-COMODE - <http://www.e-comode.com/>

BAZAAR - <http://www.bazaar.org/>

CALIBRATE - http://calibrate.eun.org/www/en/pub/calibrate_project/home_page.htm

ARiSE (Augmented Reality in School Environments) - <http://www.arise-project.org/>

ELEONET - <http://www.eleonet.org/>

The European eLearning Forum for Education (ELFE) 2 - <http://www.elfe-eu.net/>

М. Стоянова

ПРИНОСЪТ НА Е-ОБУЧЕНИЕТО ЗА ИНОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ

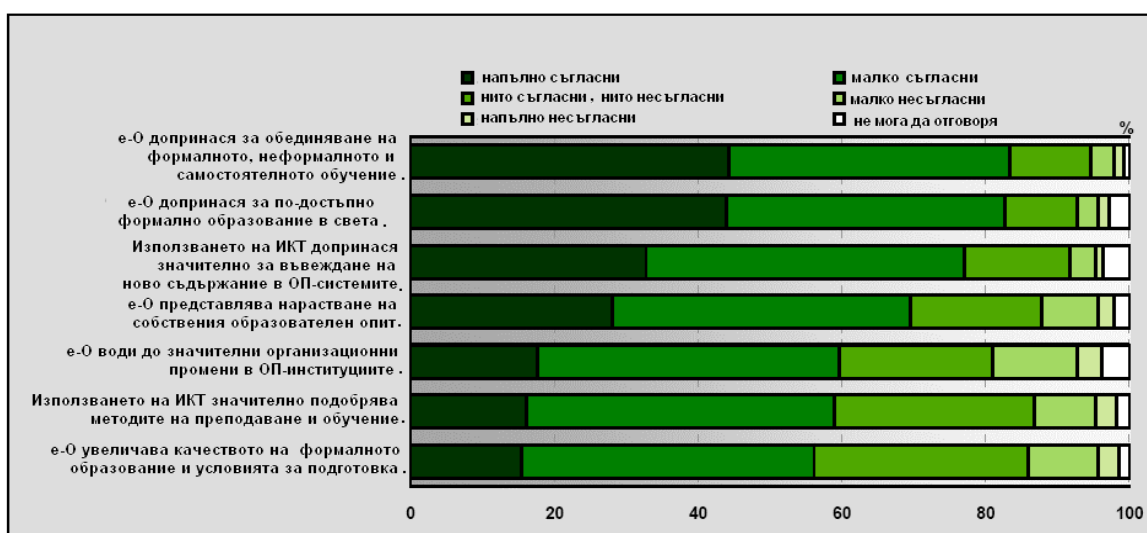
В рамките на проекта HELIOS по програма “е-Обучение”, е направен анализ на влиянието на е-обучението³ за въвеждане на иновации в образователните системи за обучение и подготовка⁴.

Анализът се основава на програмите и инициативите на ЕС за е-обучение и на про-

веденото анкетно проучване в страните от ЕС-27.

Наг 56% от респондентите са учители, преподаватели, възпитатели или учени. Резултатите от изследването представят гледната точка на участниците в образователния процес.

Степен на съгласие или несъгласие с посочените твърдения за влиянието на е-обучението върху ОП-системите

Източник:

Is e-learning contributing to innovation of learning systems? 6th Helios thematic report –

<http://www.education-observatories.org/helios/reports/HELIOSthematicreportInnovation.pdf>

М. Стоянова

³ В графиката за по-кратко „е-О“

⁴ В графиката за по-кратко „ОП-систему“

ИНТЕГРИРАНЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Една от основните мерки за интегрирането на малцинствата е изучаването на официалния език на съответната държава. Наред с това се осигурява възможност за изучаване на малцинствения език като задължителен или факултативен предмет в държавните училища.

В Австрия се предвижда възможност за изучаване на малцинствените езици и в детските ясли, в Италия – и в детските градини. В Италия, Франция и Естония съществуват и двуезични училища.

Инициативите, които се предприемат в Италия за изучаване и популяризиране на малцинствените езици, са най-разнообразни: финансиране на издаването на различни учебни помагала и други материали; организиране на литературни конкурси; подпомагане на различни изследвания върху малцинствения език и култура; посещения на ученици от една област в друга подобна или дори в държавата, от която произхожда съответното малцинство; отпускане на стипендии.

В Швейцария представителите на отделните езикови общности са задължени наред със своя език да изучават и владеят езиците и на другите езикови общности, които са признати за официални.

В Естония е реализирана програмата

“Интеграция в естонското общество 2000–2007 г.”

Преподаването на малцинствените езици в някои от държавите обикновено се осъществява от преподаватели, които принадлежат към съответното малцинство въпреки, че няма задължително изискване за това.

В Италия, Румъния, Естония и Германия (по отношение на датското национално малцинство) кандидатите за преподаватели, принадлежащи към дадено малцинство, се ползват с предимство пред останалите кандидати.

Във всички държави преподавателите се обучават допълнително преди да заемат съответната длъжност. Едновременно с това някои от тях са длъжни да посещават курсове за допълнителна квалификация, които най-често се организират от местните власти.

Наред с обучението на тези езици, в повечето от държавите се насърчават мерките, свързани с провеждане на обучение по историята, културата и традициите на малцинствените общности.

Субсидирането на тези програми се осъществява от съответната държава, а в някои случаи и от неправителствени организации.

Източник:

Интегриране на малцинствата в образователния процес -

http://www1.parliament.bg/students/89_bg.htm

Е. Джерманова

ПРОЕКТЪТ “eMAPPS.COM” В УЧИЛИЩАТА В ЧЕХИЯ

Европейският проект “eMapps.com” има за цел да проучи възможностите за използване на електронните игри и мобилните технологии в процеса на обучението на деца от 9- до 12-годишна възраст. Той предлага използването на ново поколение мобилни устройства и интернет технологиите GPRS/3G, SMS и MMS. Резултатите от проекта могат да намерят приложение за раз-

работване на нови форми на обучение в системата на средното и неформалното образование.

Чрез игрови експерименти проектът “eMapps.com” насърчава изграждането на една обща представа на децата за света.

За да участват в проекта, училищата в Чехия предоставят информация за степента, в която те използват ИКТ:

- бюджет за ИКТ, техническо оборудване, поддръжка;
- визия на училището за използването на ИКТ;
- иновативни практики в училището;
- брой на участващите учители в проекта "eMapps.com".

Резултатите на проекта показват по какъв начин учителите могат да развият сво-

ята педагогическа практика, да придобият нови умения, да работят съвместно с другите учители, да използват ИКТ и да организират работа в мрежа извън училището.

Училищата работят много активно за получаване на грантове за ИКТ. За реализирането на проекта в училищата се създават групи и се организират курсове, в които учителите се обучават взаимно.

Източници:

Project title: Motivating Active Participation of Primary Schoolchildren in Digital Online Technologies for Creative Opportunities through Multimedia. Project acronym: eMAPPS.com -

<http://www.e-talent.eu/downloadable%20files/eMAPPS%20Project.pdf>

Best practice: Insight schools: The eMapps.com project 22 January 2008 -

http://insight.eun.org/www/en/pub/insight/school_innovation/best_practice/emappsschool.htm

eMapps.com - www.emapps.com

М. Стоянова

ИНОВАТИВНА ДИДАКТИКА ЧРЕЗ УЕБ БАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ

В рамките на европейската програма „Минерва” е реализиран проектът „Иновативна дидактика чрез уеб базирано обучение”, в който учители от България, Литва, Полша и Словакия си сътрудничат с изследователски екипи от университета в гр. Twente, Холандия. Основната цел на проекта е да подготви групи от учители, използващи интернет при преподаване на учебното съдържание. Подготвените групи впоследствие обучават колегите си, които, от

своя страна, развиват и разпространяват тяхната практика. Програмата включва теория и практическа подготовка за разработване на уеб базирани учебни задания. За да се съхрани наличната информация за повторното ѝ използване по различните учебни предмети и класове, се изгражда онлайн база данни на учебните задания. В рамките на проекта са изготвени над 2 хил. учебни задания, като 300 от тях са преведени на английски език.

Източници:

Innovative Didacticinnovative Didactics Via Web-Based Learning (IDWBL) -

<http://wad.fmi.uni-sofia.bg/wad/Finalreport.PDF>

Teaching models: "Innovative Didactics via web-learning" Final Report and database of assignments published 24 January 2008 -

http://insight.eun.org/www/en/pub/insight/school_innovation/teaching_models/_innovative_didactics_via_web_.htm

М. Стоянова

АСОЦИАЦИЯ НА РОДИТЕЛИТЕ В БЕРГЕН, ХОЛАНДИЯ

„Европейските училища” са образователни институции, контролирани от правителствата на гържавите членки на ЕС. Те са 14 на брой и са създадени за децата на служителите в европейските институции, но в тях могат да учат и други деца.

В „европейското училище” в гр. Берген, Холандия, е създадена асоциация на родителите, която има за цел да подпомага развитието на училищния живот. Асоциацията се състои от управителен комитет и различни работни групи.

Членовете на комитета са на разположение на родителите. Те се занимават с набавяне на учебници и книги, организиране на училищния транспорт, на ученическия стол, на екскурзии, с извънучилищни дейности и други въпроси от живота на училището.

Съгласно статута на училището асоциацията:

- представлява интересите на родителите и учениците по проблемите на образованието и обучението;
- предоставя на училищното ръководство предложенията и желанията на родителите, отнасящи се до организацията в училището;
- подпомага училището в дейности, касаещи ежедневието на живота;
- съдейства за разрешаването на проблеми, свързани с децата;
- организира дискусии за бъдещето на училището.

Асоциацията работи и по различни про-

екти, като:

- здравето на децата и сигурността им в училище, борбата срещу зависимостите;
- интеграцията на проблемни деца;
- поддържане на библиотечния фонд;
- работа с надарените и талантливите деца;
- създаване на по-приятна училищна среда;
- организиране на групи за извънкласни занимания.

В края на 2007 г. с помощта на асоциацията е проведена кръгла маса на тема „Бъдеще и перспективи на „европейските училища“, в началото на 2008 г. е организиран „Модел на европейски съвет за учениците“ от 6. и 7. клас. Други инициативи са създаването на езикова школа за възрастни към училището, посещението на театрални постановки, „Ден на науката в училището“, „Ден на европейската кухня“ и дейности по организирането на лятната ваканция.

Източници:

l'Association des Parents d'élèves de l'Ecole Européenne de Bergen (NL) -

<http://www.europeanschool-parents.nl/index.html>

The European Schools - <http://www.europeanschool.nl/site/index.html>

Ст. Близнева

УЧЕНИЧЕСКИТЕ УНИФОРМИ

В повечето училища решението за използване на задължително облекло и отличителни знаци се взема съвместно от училищното ръководство и родителите. Унифицирането на облеклото се възприема като начин ученикът да стане част от училището.

Допитвания до учениците показват, че най-желаната униформа са дънките. Това тяхно желание се подкрепя и от повечето родители.

Униформите могат да станат факт в българското училище, ако са по-евтини. Според проекти на МОН гържавата може да поеме около 80% от първия комплект униформи на децата. В момента най-много спечелени програми за ученически униформи има в роговските градове и села.

В **Германия** едно от най-добрите решения за ученическа униформа е в начално училище в Потсдам. Там децата избират между 14 тениски, анорака, панталони, поли, шапки и други, решени в два цвята – синьо и червено.

През учебната 2008-2009 година в **Полша** се очаква вземането на решение за въвеждане на ученическите униформи. Преглежда се цветовете, моделите и отличителните знаци да се избират от директора на училището, учителите, родителите и учениците. Аргументите в полза на униформите са, че ще се ограничи екстравагантният начин на обличане на някои ученици, ще се засили чувството на принадлежност към училището и няма да се демонстрират со-

циалните различия.

В масовите училища в **Австралия** се използват традиционни облекла като шорти, панталони, поли, тениски и др. В някои училища например вратовръзките са задължителни за горните класове. Само в частните училища се разрешават аксесоари като жилетка, вратовръзка и шапка.

Източници:

Geht die Modenschau bald weiter? -

http://vitamin.de.pl/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=165

Униформите в училище - да или не? - <http://big.bg/modules/news/article.php?storyid=62199>

Ю. Дичева

СТРЕСЪТ СЕ ОТРАЗЯВА НЕГАТИВНО ВЪРХУ ЗДРАВЕТО НА ГЕРМАНСКИТЕ УЧЕНИЦИ

Стресът в училище предизвиква различни оплаквания и здравословни проблеми сред учениците.

Изследвания, направени през последните години в Германия, показват, че около 20% от учениците страдат от главоболие. С нарастване на възрастта се увеличава техният брой. Във възрастта от 13 до 15 години делът на страдащите от главоболие е 48%; 24% се оплакват от стомашни болки; 40% от учениците нямат апетит преди да тръгнат на училище; а на 20% им става лошо. Голяма част от учениците страдат

от безсъние, като преди класни работи техният дял е 30%. Изпитването също предизвиква стрес: на 67% им се „свива“ стомахът; на 46% им треперят ръцете; 61% получават сърцебиене при раздаване на изпитните тестове.

Увеличава се употребата на медикаменти от ученици: 40% от 12-годишните и 53% от 17-годишните ученици приемат редовно медикаменти против главоболие. При допитване до родителите 18% от тях съобщават, че децата им понякога пият успокоителни лекарства.

Източник:

Schule kann Kinder gesund machen - http://www.humane-schule.de/files/i/i_04.pdf

Ю. Дичева

БОРБА С НАДНОРМЕНОТО ТЕГЛО НА УЧЕНИЦИТЕ

През 2006 г. международен доклад алармира, че ситуацията в Европа е тревожна. Според изследването 50% от европейците страдат от наднормено тегло или затлъстяване. Храненето на учениците е сред превантивните мерки в борбата с тях. ЕК предвижда програма за осигуряване на плодове и зеленчуци на децата от 5- до 13-годишна възраст. Тя е аналогична на раздаването на прясно мляко и млечни продукти, което се прилага

в страните на ЕС и за реализирането ѝ са осигурени 100 млн. евро.

Световната здравна организация препоръчва дневно да се консумират 400 г плодове и зеленчуци. В момента само Испания и Гърция отговарят на изискванията.

В рамките на програма за борба с наднорменото тегло в училищата на Шотландия се провеждат тестове за проверка на физическата подготовка на децата, като

родителите задължително се запознават с резултатите от тях. Предвижда се някои от тестовете да се включат в учебните планове като изпитни нормативи.

От 2005 г. в България се осигуряват безплатна закуска и топло мляко за децата от предучилищна възраст до четвърти клас. В началото на учебната 2007–2008 година програмата е променена и закуската е заменена с плод, а прясното мляко с млечнокисели продукти. Целта е да се промени хранителният модел на децата, за да бъде по-ефективна борбата със затлъстяването в ранна възраст.

“Астра Зенека България” и Българският форум на бизнес лидерите стартират

пилотен проект “HEAL – Хранете се здравословно! Живейте активно!” в отговор на тревожната тенденция от повишена заболеваемост от сърдечно-съдови, опорно-двигателни и метаболитни заболявания, за които стоят неправилното хранене, намалената физическа активност, наднорменото тегло и затлъстяването. Кампанията ще обхване децата в началния курс на обучение в София, като ще бъдат анализирани хранителните навици и спортната култура на учениците, предлагането на здравословна храна в района, провеждането на медицински прегледи и беседи от специалист, състоянието на спортната база, с която училището разполага.

Източници:

ЕС бюджет борът със с ожирением учеников с помощью фруктов -

http://rus.postimees.ee/220507/glavnaja/za_rubezhom/16742.php

В рамках программы по борьбе с ожирением в школах Шотландии будут проводиться специальные тесты на проверку физической подготовки детей -

http://window.edu.ru/window/news?p_news_id=13199

АстраЗенека - <http://www.astrazeneca.bg/heal.html>

Е. Джерманова

ХРАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

Правилното хранене на учениците е в основата на тяхното здраве. Училището също е отговорно за здравословното хранене. Непрекъснато се увеличава броят на учениците, хранещи се в училищните столове. В Швеция и Финландия храненето е безплатно и дельт на учениците, посещаващи училищни столове, е висок, съответно 85% и 90%. Провеждат се различни мероприятия за приучване на учениците да се хранят здравословно.

В рамките на програмата **„Храната в училище“** в г. Сандерланд (Великобритания) са създадени кулинарни кръжоци. Целта им е ученици, родители и учители да се научат да готвят здравословно, да разговарят за здравословния начин на живот и хранене и за изготвянето на менюто в училищния стол.

Ръководството на училище в г. Оркнее (Шотландия) е разтревожено от факта, че често децата идват в училище, без да са закусили и стоят гладни до обяд (което се от-

разява неблагоприятно върху здравето и успева им) или по пътя за училище си купуват чипс и сладки неща. Затова се предлага ранна закуска преди началото на учебните занятия, включваща леки и полезни за здравето продукти. Като награда за добро поведение учениците могат да получат безплатна закуска.

Нестандартен подход към храненето има и ръководството на средно училище „Виктория“ в Лондон:

- забранена е консумацията на сладки неща и се поощрява употребата на плодове;
- организират се седмици на здравословното хранене, по време на които учениците приготвят леки закуски и напитки и ги предлагат за продажба;
- провеждат се вечери на кулинарните традиции на различни народи;
- подготвена е за издаване „Готварска книга на училище „Виктория“ с рецепти от

родители и ученици за здравословна кухня;

- учениците, получили похвали за добро поведение, се хранят на маси с празнични покрития и цветя.

От 2005 г. във Великобритания работи независимата обществена организация „**Нагежда за училищното хранене**“, финансирана от Министерството на образованието. Тя има за цел да подкрепя и консултира ръководствата на училищата и родителите за подобряване на храненето на учениците.

Други мероприятия в насока подобряване на здравето на учениците:

- **Кампания „Вода в училището“** (www.wateriscoolinschool.org.uk) – поощрява се пиенето на повече вода, като се инсталират автомати; осигуряват се бутилки с вода в класните стаи, което дава възможност учениците да пият вода и по време на час; водят се разговори за полезните качества на водата.

- **Кампания „Хранене за живот“** (www.soilassociation.org/foodforlife) – сред учители, родители и ученици се разпространяват знания за здравословното хранене.

- **Кампания „Училищен кулинар“** (www.myschoollunch.co.uk) – сайт с информа-

ция за здравословното хранене. В детския раздел на сайта чрез игра се разказва на децата за здравословното хранене.

- **Кампания „Яж пет пъти на ден“** (www.badau.nhs.uk/sfvs/default.aspx) – на сайта се предлагат рецепти, познавателни игри и се привеждат аргументи на специалисти за ползата от включването на плодовете в менюто на учениците. Пропагандира се практиката за осигуряване на безплатни плодове и зеленчуци в училище.

- **Кампания за по-широка употреба на рибни ястия** от децата (www.fishandkids.org) – сайтът дава информация на учители, родители, директори на училища и работещите в училищните столове за ползата от употребата на рибни продукти. На децата се предлагат игри с познавателен характер.

- **Румънският парламент** е забранил предлагането на fast food в училищата. Храната в училищните столове ще се проверява от специалисти на Министерството на здравеопазването. Не се препоръчва употребата на храни, които съдържат допълнително количество мазнини, захар, сол, подсладител, хранителни добавки и добавки, които вредят на здравето.

Източници:

Школьное питание: британский путь - http://www.pitanie2007.ru/future/materials_0005.html

Забраняват fast food в румънските училища - <http://netinfo.bg/?tid=40&oid=1197800>

Е. Джерманова

СЪВРЕМЕННО ОБУЧЕНИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ В ПОЛША

Всяка година Националният център за продължаващо обучение на преподаватели (Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – CODN) в Полша изпълнява десетки образователни проекти на национално равнище, взема участие в международни програми, сътрудничи с други институции за продължаващо обучение на преподаватели и асоциации на преподаватели. Институцията взема активно участие в реформата на националното образование и в процеса на интегриране на Полша в европейското образова-

телно пространство. Центърът има шест департамента и няколко служби.

Службата за педагогическа информация предлага онлайн достъп до информация за: кадрите и институциите по образование, методите за обучение на преподавателите, новаторските педагогически идеи и образователните издания. **Клубът на лидерите на образователни инициативи** кани преподаватели новатори, както и хора на науката, културата и изкуството, ангажирани в областта на образованието, да дебатира

върху развитието на полското образование. *В департамента за образователни издания* е създадена образователна интернет книжарница за учители (NIKE), където могат да се поръчат педагогически публикации.

Службата за подкрепа на продължаващото образование на преподавателите организира стажове за обучение на кадри от системата на обучение на преподаватели (директори на центрове, съветници, възпитатели) и сътрудничи с обучаващи центрове от други европейски страни. Чрез програмата „Асоциации на преподавателите“ тя подкрепя развитието на асоциациите, документира техните дейности, обучава персонал. *Службата за професионално развитие* организира индивидуални и групови консултации, семинари, конференции и работи по националната програма „Експерт“, насочена към специалисти от квалификационни и изпитни комисии.

В рамките на програмата „Възпитател“, реализирана от *Департамента на кадрите на образователната система*, много възпитатели са обучени в областта на управление на образованието и образователната политика на местно равнище. Чрез програмата „Инспектор“ е подкрепен педагогическият надзор. Департаментът организира и курсове за електронно обучение (e-learning) на директорите на училищата.

Чрез националните програми: YOUNG LEARNERS и BILINGUAL Службата за чужди езици организира продължаващо обучение на преподавателите по чужди езици: английс-

ки, немски, френски, руски, испански, италиански. Центърът за чужди езици е място за контакти с Европейския център за съвременни езици на Съвета на Европа.

Департаментът за гражданско и европейско образование предлага стажове за обучение на преподаватели в областта на гражданското, европейското, икономическото образование и правото. Неговите програми имат за цел да подготвят полските училища за работа в ЕС. Между тях могат да се отбележат: „Европа всеки ден“, „Полша в ЕС“, „Европейски клуб на училищата“, „Селски училища в ЕС“, „Партньори – поляци и германци в Нова Европа“, „Съседи – поляци и украинци в нова Европа“, „Поляци и евреи – вчера, днес и утре“, „Общество без предрасъдъци“. Департаментът работи в партньорство с UNESCO, UNICEF, UNHCR, UKIE, както и с много полски и чуждестранни фондации.

Службата за образователни проекти заедно с Централната изпитна комисия изпълнява програмата „Оценяване в новото училище“, подпомага преподавателите при работата им в рамките на системата на вътрешно и външно оценяване.

Службата по качеството заедно с British Council организира периодично форуми за качество в образованието.

Престижните награди като „Европейски етикет“, „Инвестиране в човешки капитал“, „Образование XXI“ свидетелстват за качеството на работата на службите на CODN.

Източник:

CENTRE NATIONAL DE FORMATION CONTINUE DES ENSEIGNANTS -

<http://codn.codn.edu.pl/struktura/fr/>

Н. Колева

ПРОЯВИ, ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ

На 13 април 2008 г. в Пловдив се откри **Националната конференция „Училището – желана територия на ученика. Състояние, проблеми, перспективи“**. Участие в конференцията взеха ученици, учители и директори на училища от цялата страна. Заместник-министърът на образованието и науката представи обобщени резултати от проведените училищни, общински и областни конференции „Училището – желана територия на ученика“ и технологията на провеждането им. По време на форума се проведе заседание в следните тематични направления: Дигитални и иновационни методи и технологии; Самоуправление и гражданско образование, извънкласна и клубна дейност; Ограничаване на отпадането и насърчаване посещаването на учениците в училище.

На 20 април 2008 г. община Габрово подписа договор за реализация на **проекта „Моето училище – моята изява“**, одобрен по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Дейностите са свързани с организирането на четири клуба за спортни занимания и художествени изкуства в училищата, пет масови спортни занимания и пет художествени прояви, както и функционирането на две групи за намаляване на стреса и агресията в училище.

На 22 април 2008 г. министърът на образованието и науката Даниел Вълчев даде официален старт на пилотен **проект за създаване на безжични зони за интернет достъп на територията на най-големите български училища**. В рамките на проекта всеки учител получава лаптоп, който да обезпечи както образователните му потребности (достъп до интернет и информационни бази данни, енциклопедични ресурси,

програми за ползване и създаване на цифрово съдържание и др.), така и административните му функции (достъп до специализирани програми за генериране на справки, нормативни документи, мрежов „Електронни дневници“ - електронна обработка на данните за присъствието и резултатите от учебната работа на учениците (текущи, срочни и годишни оценки) и оперативна информация за преподавателите – отсъстващи учители, размествания в програмата и др.). Отделно всяко от училищата получава и мултимедийни проектори за основните си учебни зали. На този етап от проекта са избрани общо 31 училища от всички областни центрове (в София, Пловдив, Варна и Бургас са избрани по две) с най-голям брой ученици в гимназиалната степен на обучение.

За втора поредна година Денят на Европа - 9 май 2008 г., се отбелязва като **Ден на ученическото самоуправление** в Министерството на образованието и науката и във всички училища в България. Проведе се първото заседание на ученическия политически кабинет, на който учениците от мобилните екипи докладват за резултатите от извършената по-рано проверка в училищата. В Деня на ученическото самоуправление в цялата страна ученици заемат местата на своите ръководители. В рамките на инициативата те сами организират учебния процес и решават проблеми, свързани с учебно-възпитателните и административните дейности на училището.

От 9 до 11 май 2008 г. в Националния дворец на културата в София за трети път се състоя **Фестивал на българското образование**. Форумът се провежда под патронажа на президента Георги Първанов и е под-

помогнат от Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Държавната агенция за младежта и спорта, Столичната община, редица образователни институции и организации. В него участват основни и средни училища, професионални и профилирани гимназии, частни училища и детски градини, висши училища, колежи, школи по езици и изкуства, спортни клубове, издателства, неправителствени организации и фирми. Цел на фестивала е да представи българските образователни институции и техния облик, разработените и реализираните от тях проекти, техните идеи за бъдещи дейности. Друга цел е да се популяризират атрактивни игрови модели за обучение, възпитание, придобиване на компетентности и др.

На 12-13 май 2008 г. в резиденция Бояна се провежда **Петата национална конферен-**

ция "Информационни технологии в образованието – необходимата инвестиция в бъдещето на България", която събра **над 150 преподаватели** от средните училища в цялата страна, представители на държавната и общинската администрация, на неправителствения сектор и на бизнеса. Тя се организира от Майкрософт България в рамките на глобалната инициатива на компанията "Партньори в познанието", чиято цел е да подкрепя средното образование в по-активното използване на новите информационни и комуникационни технологии в образователния процес. Седемдесет и четири учители са представили проекти за иновативен урок – Виртуална класна стая, разделени в категории: Начално образование, Прогимназиално образование и Гимназиално образование, които са на разположение на регистрираните потребители на Мрежата на учителите новатори www.teacher.bg.